

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NÁBOŽENSTVÍ A SOUČASNÁ EVROPSKÁ
SPOLEČNOST**

Autor práce: Zdeňka Holá

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Kombinované

Vedoucí práce: Mgr. Rudolf Svoboda, Th.D.

Katedra: Katedra společenských věd

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Rudolfovi Svobodovi, Th.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	4
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	5
2 VZNIK NÁBOŽENSTVÍ	6
2.1 ŠÍŘENÍ NÁBOŽENSKÉ KULTURY	6
2.2 TŘI HLAVNÍ NÁHLEDY NA NÁBOŽENSTVÍ	7
2.3 ROZPORY V NÁBOŽENSTVÍCH	8
3 DĚJINY	9
3.1 KŘÍŽOVÉ VÝPRAVY	9
3.2 ČARODĚJNICKÉ PROCESY	10
4 NÁBOŽENSTVÍ A DĚJINY V ČESKÉ REPUBLICE	11
4.1 NOVODOBÉ DĚJINY ČESKÉ REPUBLIKY	12
5 NÁBOŽENSTVÍ V DNEŠNÍ EVROPĚ	16
5.1 EVROPSKÁ STATISTIKA.....	16
5.2 NEJVĚTŠÍ NÁBOŽENSTVÍ.....	17
5.3 NÁBOŽENSKÁ Hnutí	23
5.4 KURIOZITY	27
6 NÁBOŽENSTVÍ V EVROPĚ Z PRÁVNÍHO POHLEDU - EVROPSKÁ UNIE	28
6.1 STATISTIKA	30
6.2 POLITIKA EU	31
6.3 PŘÍNOS PAPEŽE JANA PAVLA II.	35
7 KŘESŤANSTVÍ V DNEŠNÍ EVROPĚ	36
7.1 AKTUÁLNÍ VÝZVY KŘESŤANSTVÍ V EVROPĚ.....	38
7.2 HROZBA ISLÁMU	39
8 SPOLEČNÉ KOŘENY JUDAISMU, KŘESŤANSTVÍ, ISLÁMU A MOŽNÝ DIALOG	42
8.1 SPOLEČNÍ PROROCI.....	42
8.2 DIALOG NÁBOŽENSTVÍ.....	43
ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ	50
ABSTRAKT	51
ABSTRACT	52

ÚVOD

V této bakalářské práci bych ráda zdůraznila, jak je důležité nalézt cestu spolupráce mezi jednotlivými církvemi a politickými představiteli různých národů. Právě politika EU podle mne plně odpovídá duchu sjednocení a tolerance. Respektuje jak lidskou svobodu vyznání, tak náboženské kořeny a historii zemí, které sdružuje. Taková politika vede svět ke globální harmonizaci a pomáhá ho vyvést z krize.

Snažím se dokázat, že nelze odtrhnout politiku od náboženství, ačkoliv se o to mnohé totalitní režimy snažily. V celé historii procházelo lidstvo různými tragédiemi, válkami, migrací obyvatel a nezaměstnaností. Lidé často hledali záchranu v různých sektách a společenstvích. Přesto se stále více lidí vrací k církvím, neboť vnímají morální hodnoty a solidaritu, které jsou prioritou náboženství. Stále více lidí se snaží nalézt to, co různé církve spojuje a smiřuje.

Má práce má poukázat hlavně na to, že při zachování vlastních priorit různých náboženství je možné stavět jejich spolupráci na jejich společných prvcích.

V bakalářské práci jsem se také zmínila o životě člověka, kterého si velice vážím, o životě člověka, který dokázal diskutovat s politiky různých zemí i představiteli církví na celém světě a jehož život je světlem, které mezi všemi staví mosty naděje. Tímto člověkem je papež Jan Pavel II.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tuto práci jsem si vybrala z toho důvodu, že jsem chtěla poukázat na důležité propojení politiky a náboženství. Z historie je zřejmé, že tyto dva hlavní směry není možné od sebe oddělit. Pro svou bakalářskou práci jsem použila historickou metodu, ve které jsem se zaměřila především na propojení historických kořenů, které náboženství spojují. Na základě společných dialogů mezi představiteli různých zemí a představiteli různých církví jsem se pokusila ukázat, že lze nalézt společnou cestu i při zachování vlastní integrity na bázi spolupráce, tolerance a nenásilí.

K této práci jsem využila knižní zdroje s náboženskou, politickou, filozofickou a psychologickou tematikou a různé internetové zdroje.

2 VZNIK NÁBOŽENSTVÍ

2.1 ŠÍŘENÍ NÁBOŽENSKÉ KULTURY

Náboženství, které poznamenalo jak dějiny národů, tak jejich kulturu, v podstatě mělo začátky již v době kamenné. Lidé od pravěku cítili, že je něco nadpřirozeného a tuto intuici často přenášeli do mýtů. Rituály, které se začaly šířit později, přešly v šamanismus. Lidé začali s uctíváním různých božstev. Postupně se šířilo vědomí o nadpřirozenu a toto vědomí bylo předáváno dále. Začaly se objevovat střediska rituálů v Řecku, Egyptě, Sýrii... Velký pokrok v učení mystérií udělala védská kultura v Indii, během druhého tisíciletí před Kristem. Od té doby se zachoval ústně předávaný Souhrn náboženských textů, ze kterého se čerpá dodnes. Tyto texty se nazývají Vědy a jsou základem Upanišad.¹

Koncepce vypracovaná v Upanišadách znamená, že člověk si může uvědomit totožnost (bráhma) univerzálního jsočina s átamanem, základem lidské osobnosti, životní silou člověka a pravým Já ukrytým v nitru.

V Číně se objevil Taoismus, mezi židy proroci Abrahám, Mojžíš, Eliáš, kteří dali základ třem největším náboženstvím již před Kristem, šířili koncepci jednoho Boha. Ačkoliv Řekové a Římané, kteří vládli, věřili, že neexistuje jen jeden Bůh a propagovali polytheismus, proti tomuto uctívání více bohů se stavěli však mnozí filozofové. Například Xenofarés a později i Platón (424 – 347 př. Kr.), který hlásal ideu, že svět je ovládán dobrem, který není v mnohosti, ale v jednotě. Jako Abrahám hlásal víru v jednoho Boha. Tedy náboženství monoteistického.

Později se mezi židy objevil další prorok, Ježíš z Nazaretu, který tvrdil, že smysl života spočívá ve vztahu k Bohu a ke zřízení spravedlivé společnosti. Začal šířit evangelium a jeho stoupenci ho šířili po Římském impériu. Evangelium dalo základ Křesťanství, které vycházelo ze stejného kořene jako Judaismus a stalo se dominantním náboženstvím. Druhé nejpočetnější náboženství vycházející ze stejného kořene jako

¹ MICHAEL, J., TIMBERSOVÁ, S., MURPHY, M., *Bůh a vyvíjející vesmír*. 1. vyd. Beta-Dobrovský, 2006. s. 15-45

Judaismus a Křesťanství je Islám. Jeho tradice se počítá od Abraháma a hlásá, že není Boha kromě Aláha.²

Tímto Bohem není nikdo jiný, než jediný Bůh židů a křesťanů, Bůh, který stvořil vesmír, odhalil svou vůli Abrahamovi, Mojžíšovi a židovským prorokům a Bůh, jehož Ježíš nazýval Otcem.³

2.2 TŘI HLAVNÍ NÁHLEDY NA NÁBOŽENSTVÍ

V celé historii lidstva se pohledy na náboženství liší. Pokrývají především tři oblasti. Teologický přístup, filozofický a vědecké výzkumy.

Teologové se opírají o posvátné texty – dogmata a tradici. Vědecké výzkumy se zajímají o vznik těchto tradic a stavy spojené s náboženskou zkušeností. Filozofové kladou před každý námět otázku, ateisté pak nevěří v Boha a nadpřirozeno vůbec. V jednom pohledu se však všichni shodují.

Mír mezi národy není možný bez míru mezi náboženstvími.

Mír mezi náboženstvími není možný bez dialogu mezi náboženstvími.

Dialog mezi náboženstvími není možný bez globálních etických měřítek.

Přežití naší zeměkoule není možné bez globálního étosu, bez světového étosu.⁴

A právě z pohledu zachování míru nutnému pro přežití lidstva je důležitá tolerance a absolutní otevřenost k dialogu s ostatními náboženstvími jak toho byl schopen papež Jan Pavel II. Jeho modlitby měly mimořádný rozměr. S modlitbou i srdcem se vydával na pouť po celém světě. Snažil se zmírnit problémy komunit, církví, společností. Problémy, které souží současný svět. Snažil se najít pro lidstvo naději a ukazoval, jak se dá přemáhat zlo dobrem. Zastával svůj úřad téměř 27 let a za tuto dobu dokázal mnoho lásky k bližním i k jejich víře. Došlo doslova k renesanci křesťanské víry v celém světě.

Podobný pohled jako papež Jan Pavel II. měl již v roce (1228 – 1274) Svatý Tomáš Akvinský, který tvrdil, že žádná teologická pravda není v rozporu s rozumem a teologie se může přiblížit filozofii tak, že světlo lidské moudrosti se nemusí rušit se

² LANGLEYOVÁ, M., BUTTERWORTH, J., ALLAN, J., *Výry a vyznání*. 1. vyd. Slovárt, 1993. s. 55-59

³ MICHAEL, J., TIMBERSOVÁ, S., MURPHY, M., *Bůh a vyvíjející vesmír*. 1. vyd. Beta-Dobrovský, 2006. s. 19-25

⁴ KUNG, H., *Po stopách světových náboženství*. 1. vyd. studium pro demokracie a kultury, 2006. s. 306

světlem Božího zjevení, neboť Boží milost neruší přirozenost a rozum, ale naopak ho posvěcuje a vyvyšuje.⁵

2.3 ROZPORY V NÁBOŽENSTVÍCH

Přestože dokázala do 11. století teologie i filozofie být v otázkách víry, která lidstvo provázela od věků v souznění, začala se do evropského kulturního obzoru vlivem židovství a Islámu vládnout Aristotelská filozofie. Aristoteles na rozdíl od svého učitele Platóna kladl velký důraz na dynamiku a pohyblivost jevů a tím dal základ evoluci. Křesťanští teologové mu vytýkali názory, které se neslučovaly s vírou. Pokládali je za napadení náboženství a tvrdili, že popírá Boha jako Stvořitele, který zjevil svou vůli Ježíši Kristu prostřednictvím Ducha Svatého. Aristoteles tvrdil, že Boha uznává, ale takového, který působí na přírodu. Tím vznikl do té doby souzníci mu názoru na náboženství rozpor.⁶

Dalším velkým přelomem, který způsobil pohoršení v náboženských kruzích, byla teorie CH. Darwina o přirozeném výběru druhů. Na náboženství bylo nahlíženo, jako na něco, co k modernímu člověku nepatří. Věda a většina jejích zastupitelů se shodla na tom, že vesmír vznikl velkým třeskem. Patologové určili stáří nalezených fosílií a geologové a genetické dali poučení o klimatických a genetických změnách. Zikmund Freud (1856 – 1939) prohlásil náboženství za iluzi, která měla uchránit lidi před tvrdostí světa, na poli nevědomí a tajemna, které je konfrontováno s myšlením a vědou. Věda tedy předložila prozkoumaný vesmír takový jaký je, ale přesto nedokázala odpovědět na to, proč takový je.⁷

Dospěli k názoru, že se vesmír neustále rozpíná a vznikl z bodu, odkud se šíří v nekonečno. Přes všechna potlačování víry a vytlačování náboženství v lidech víra v Boha zůstává. Pro mnohé je náboženství sítí pravidel, která rádi a dobrovolně respektují, pro jiné zůstala víra v Boha v srdcích.⁸

Proto je zcela evidentní, že náboženství nikdy nemůže být minulostí. Provází lidstvo od počátků dějin a je silně spjata i s politikou. Dokonce tak silně, že jej

⁵ VERGELY, B., *Filosofové středověku a renesance*. 1.vyd. KMa, 2008. s. 6-65

⁶ MICHAEL, J., TIMBERSOVÁ, S., MURPHY, M., *Bůh a vyvíjející vesmír*. 1. vyd. Beta-Dobrovský, 2006. s. 49-51

⁷ ALBERTOVÁ, CH., SAURET, M. *Psychoanalýza*. 1. vyd. KMa, 2007. s. 52-54
FLATCHEL, R., *Kříž a půlměsíc*. 1. vyd. Mladá fronta, 2004. s. 15-20

v dnešním světě nelze od politiky oddělit. Stejně jako nelze oddělit lidi od víry. Pokud zůstane lidstvo na zemi, bude toto propojení aktuální.⁹

3 DĚJINY

SPOLEČNÉ KOŘENY ŽIDOVSTVÍ, KŘESŤANSTVÍ A ISLÁMU

Tato tři náboženství mají stejné kořeny. První křesťané zůstali začleněni v židovství. Četli tutéž hebrejskou bibli, modlili se tytéž žalmy a zachovávali týž židovský zákon. Dokonce světili Sabat a podrobovali se křtu i lámání chleba, i když pouze v Ježíšově jménu. Všechna tato náboženství jsou náboženstvím víry, spojuje je víra v jednoho Boha, dokonce tak vžitá, že dokonce křesťané žijící v arabských zemích ho nazývají Alláh. Všechna tato náboženství se zajímají o dějiny Božího stvoření, mají poselství zaznamenaná ve starých spisech – jsou tedy náboženstvím knihy. Všechna mají přikázání lidskosti.¹⁰

3.1 KŘÍŽOVÉ VÝPRAVY

Přestože kříž měl být znamením lásky, tolerance a sejmutí z hříchů, bylo pod jeho znakem podniknuto mnoho křížáckých výprav. Tyto křížácké výpravy z dob středověku vyhlášoval papež proti pohanům, muslimům a kacířům. Účastníci těchto výprav byli označováni křížem našitým na šatech a byli to žoldáci, kterým za účast v bojích byla slíbena půda, vstup do nebe, odpuštění hříchů a užívali velké ochrany církve. První křížáckou výpravu vyhlásil papež Urban II. Záminkou k jejímu uskutečnění bylo osvobození svaté země z rukou muslimů.

Tyto výpravy vyhrotily již tak narušené vztahy, které se vyznačovaly netolerancí a neochotou porozumění. Křesťané si islám představovali jako zbloudilou formu křesťanství a Muhammada líčili jako falešného proroka a kacíře, jehož následníci jsou násilníci. Muslimové nahlíželi na křesťanství jako na sebranku sekt, která se mezi sebou dohaduje a pře o Bohu. Tento Bůh, který může být člověkem, nebo se může proměnit

⁹ KUNG, H., *Po stopách světových náboženství. 1. vyd* studium pro demokracie a kultury, 2006. s. 295-303

¹⁰ LANGLEYOVÁ, M., BUTTERWORTH, J., ALLAN, J., *Výry a vyznání. 1. vyd.* Slovart, 1993 s. 55-59

v holubici nebo jehňátko jim byl k smíchu. Na křesťany pohlíželi s pohrdáním.¹¹ Důvodem pohrdání bylo právě ono rozdělení a sektářství, které se v přísně monoteistickém Islámu vyskytnout nemohlo. Tímto názorovým rozdělením došlo ke sporům, bojům a křížovým výpravám. Ačkoliv první křížové výpravy byly hlavně proti muslimům, nevyhnuly se ani křesťanským kacířům, jihofrancouzským katarům, ale ani českým husitům.

Náboženské války dosáhly rozmachu v 17. století a uprostřed Svaté říše Římské a Habsburského impéria se rozrostl v celoevropskou válku. Třicetiletá válka 1617 – 1648 je známá jako vrchol sporu mezi římskokatolickou církví a zastánci vyznání, která v šestnáctém století vznikala kalvanismem a luteránstvím. Ačkoliv tato válka začala jako náboženská, nevyhnuly se jí politické mocenské zájmy. Šlo v ní také o nadvládu v Evropě.

Tato válka skončila sepsáním Vestfálského míru 27. října 1648 a vedla k velkým změnám ve svaté říši. Byla omezena moc císaře a vládcové částí říše měli právo na samostatnou vládu včetně svobodného rozhodnutí ohledně vyznávání náboženství na jejich území. V zemích Koruny České a Rakouské se v té době upevňovala katolická církev.

Svatá říše Římská zanikla v roce 1806, když Habsburk František II. začal užívat titul císař rakouský. Státy, které patřily od středověku k Římské říši a byly již pod tímto názvem od vyhlášení Vestfálského míru jen formálně, se rozdělily. Šlo o tyto státy: Německo, Nizozemsko, Lucembursko, Švýcarsko, Rakousko, Slovinsko, Český stát, Slezsko, Západní Pomořansko, Polsko, Severní Itálie, Alsasko, Lotrinsko, část Francie (Burgundsko), jižní kraje Dánska, Belgické území.

3.2 ČARODĚJNICKÉ PROCESY

Další temnou částí náboženských dějin jsou čarodějnické procesy. Doba inkvizice si vyžádala mezi lety 1484 – 1728 přes tři sta tisíc lidských životů a to některé prameny uvádějí daleko vyšší počet. Ve středověku bylo díky svatému Bonifáci čarodějnictví považováno za pouhou pověru, jak bylo i v kánonech. Čarodějnické

¹¹ ROUSSET, B., CHMELA, CH., RASTTER, N., *Klíč k náboženství*. 1. vyd. Albatros, Praha. 2006. s. 51-55

procesy téměř neexistovaly. Později bylo v Římském právu, které bylo zakladatelem moderního práva té doby, čarodějnictví zaneseno jako nejtěžší zločin.

Dne 5. 12. 1484 podpořil papež Inocenc VIII. úsilí dominikánů a začal hon na čarodějnice. Inkvizice zasahovala do všech oblastí. Ve strachu a panice lidé prohlásili cokoliv, vyřizovaly se i osobní účty, lidé se zbavovali konkurence. V touze po majetku a nadvládě ve jménu církve se děly ty nejhroznější zločiny, mučení, utrpení. V bezuzdném zneužívání moci a době plné šílených zvrátů si nebyl nikdo jist. Byli mučeni a upalováni ženy, muži i děti. Každý obviněný bez rozdílu věku nebo stavu byl mučen – byla to nejtemnější doba křesťanství. Upalováni byli i kněží, kteří se proti tomuto chtěli postavit. Teprve v sedmnáctém století tyto procesy začaly ustupovat a zcela je zastavila Marie Terezie.

4 NÁBOŽENSTVÍ A DĚJINY V ČESKÉ REPUBLICE

Na přelomu 19. a 20. století nastaly velké změny církevních poměrů v Evropě. Patřil mezi ně hlavně vliv modernizmu a snahy teologů změnit církevní život přizpůsobením se nové době a vědeckých poznatků. Tyto změny spustily krizi náboženských poměrů i v Českých zemích. Do reformního proudu českého katolismu se zformovala církev Československá. Zastánci modernismu se dostali do sporu s církví. Reformní hnutí usilovala o zohlednění národních zájmů i v náboženství. Ale Řím to odmítl. Přesto katolická strana ztrácela vliv především mezi dělnictvem, které stále častěji inklinovalo k marxistickému idealismu. Lidé často k církvi patřili jen formálně a mnoho jich církev zcela opustilo a zůstali bez vyznání. Část věřících přestoupila k evangelickým církvím a část se jich stala součástí starokatolické církve. Také sílilo hnutí protestantismu, které šířilo německý nacionalismus a ke kterému přispívali i němečtí katolíci a evangelíci.

S protestantismem a politickou náboženskou scénou razantně vstoupila Sudetoněmecká strana a její názory se promítly do vztahu církve a společnosti, tímto byla nastolena II. světová válka a symbol kříže zneužit v armádě Adolfa Hitlera a při vyhlazování židů. Za tyto zřůdnosti se lidstvu i židům omluvil papež Jan Pavel II.,

vzácný člověk, který se zasloužil ve věcech víry o mír a toleranci, o nalezení dialogu ve světě.¹²

4.1 NOVODOBÉ DĚJINY ČESKÉ REPUBLIKY

Po skončení druhé světové války byl celý svět včetně Evropy rozdělen do dvou směrů: komunistického a kapitalistického.

Co se týká dějin, bylo náboženství politikou utlačováno hlavně v komunistických zemích. Stát si dělal nároky zasahovat do všech oblastí lidského života i do oblasti náboženské. Z toho důvodu nevyhnutelně vešel do konfliktu s církvemi, chtěl je zničit nebo přetvořit v nástroj své vlády. Totalitní ambice státu šly ještě dál. Sám se chtěl stát náboženstvím a církví. Tím byl niterně neslučitelný s křesťanstvím a nevyhnutelně nepřátelsky se stavěl k nezávislosti církví. V každém případě chtěl stát zcela ovládnout pozemský život člověka i jeho konání. Chtěl i prostoupit lidské duše a řídit duševní energii a tím udávat směr ve jménu „nepopíratelné logiky.“ Ovlivňoval způsob života ve společnosti a společenský řád. Diktatura totalitního režimu si osvojila všechny výsady a veškerou moc. Zavedl se řád, který byl v rozporu se svobodnou přirozeností člověka a Sovětský ateistický komunismus vedl boj proti církvím jakýmkoliv prostředky. Ve všech komunistických zemích byl vyzdvihován primát jedné politické strany, jediného držitele moci a oslavovala se socialistická vlast se souhrnem pravidel a zákonů, které se týkaly každého aspektu existence. V monopolu „moci a pravdy“ sřeženém politickým aparátem, který hlásal ateismus a socializaci náboženských tradic. Mnohonásobně se zvýšilo pronásledování příslušníků církví a každého, kdo chtěl svobodně projevit svůj názor. Kdo nesdílel a víru v politiku totalitního režimu, byl považován za nenapravitelného nepřítele, který musel být vyloučen ze společnosti, pronásledován anebo v případě nutnosti zneškodněn. Výjimkou nebylo ani Československo. Mnoho duchovních bylo zatčeno a vyslýcháno. Stát si vyhradil právo dohlížet na církevní majetek i udělovat souhlas k výkonu jakékoli duchovenské služby. Mnoho církevního majetku bylo zabaveno.

Komunismus a jeho protináboženský boj odsoudil už v roce 1937 papež Pius XI., který před ideologií tohoto totalitního režimu varoval.¹³ Přestože se totalitní režim snažil víru

¹² *Katolický týdeník*, roč. XXI, Perspektiva 6. KŘESŤANSTVÍ, SVĚT, KULTURA vydáno 15. 3. 2010

zcela vymýtit a zničit nikdy se mu to nepodařilo. Nevytlačil ji z vědomí lidí. Přestože víra zůstala, církve a náboženské společnosti v zemích střední a východní Evropy, které byly součástí takzvaného východního bloku, byly po roce 1989 konfrontovány s problémy, na které nebyly připraveny. Musely se orientovat ve věcech navrácení majetku, financování, výuce náboženství. Také v prostředí kulturního a světonázorového pluralismu a vyrovnat se s bloky minulosti. V totalitních zemích jakou bylo i Československo se nastavovaly nové mantinely individuálních i kolektivních práv. Restituční právní předpisy týkající se církevního jmění byly v prvních letech po roce 1989 posuzovány poměrně kladně z hlediska porevoluční euforie. Pokud v této době, tedy v době, kdy se křesťanské církve těšily respektu většiny společnosti k narovnání majetkových křivd, způsobených komunistickým režimem, napravovaly se později tyto křivdy velice těžko. Z větší části nebyly dodnes napraveny. Vraceny byly většinou jenom budovy, které byly často v havarijním stavu, a spolu s těmito budovami nebyl navrácen ostatní majetek, který k nim patřil. Jednalo se zejména o lesy, rybníky, lukrativní zemědělskou půdu. Nebyly navraceny ani velké správní budovy. Přestože se předpokládalo, že veškerý církevní majetek bude navrácen v krátkém časovém horizontu, v České republice se tak nestalo. Dodnes se nepodařilo přes podporu levicových stran všechn diecézní majetek vrátit. Církvi bylo vráceno pouze 113 objektů. Zdálo se, že mnohaletá nečinnost v otázce navrácení majetku a zmírnění škod církví ze strany státu za vlády komunismu bude vyřešena v roce 2008, kdy vláda Mirka Topolánka předložila Poslanecké sněmovně Parlamentu návrh zákona, který kombinoval v sobě prvky obecného restitučního zákona a finanční kompenzace. Měl se týkat právě nemovitostí patřícím řeholním řádům a kongregacím. Vedle vrácení movitých a nemovitých prvků počítal tento návrh českého zákona i s finanční náhradou za majetek, který nebylo již možné vydat. Přesto se to nestalo a český stát blokuje nemalý majetek církevních společností. Jako určitou kompenzaci toho se podílí na zabezpečování chodu církví. To, ale v důsledku opět přináší nemalou závislost církví na státu. Racionální důvody proč tomu tak je neexistují,¹⁴

Důvodem toho může být skutečnost, že církevní společnosti jsou vlivem komunistické politiky posuzovány mnohem přísněji než společnosti necírkevní. Aktivity náboženských skupin a církví jsou často odmítány, neboť proticírkevní část společnosti se cítí být ohrožena vlivem mediálním, politickým a v neposlední řadě

¹³ GENTILE, E., *Politická náboženství*. 1. vyd. CDK, 2008. s. 109-157

¹⁴ *Náboženství a veřejná moc v zemích Evropské Unie- Religion and public authority in European Union Countries*. 1. vyd. Ministerstvo kultury České republiky, Praha, 2008. s. 7-11

i sekt. Podle výzkumu Deprivatizace a individualizace náboženství v České republice, který proběhl na Sociologickém Ústavu Akademie Věd, 60 % tázaných není registrováno v žádné církvi, ale i 15 % těch, kteří se hlásí ke křesťanům si myslí, že církve mají velkou moc.¹⁵ po nástupu demokracie se v Česku, ačkoliv je i dnes považováno za nejateističtější stát v Evropě, rozvinulo a zaregistrovalo se v České republice 29 církví a náboženských organizací.

Podle evidence Ministerstva kultury ze dne 27. 11. 2009 jsou registrovány tyto náboženské organizace.

CÍRKVE A NÁBOŽENSKÉ SPOLEČNOSTI

1. Apoštolská církev
2. Bratrská jednota baptistů
3. Buddhismus Diamantové cesty linie karma katil
4. Česká hinduistická náboženská společnost
5. Českobratrská církev evangelická
6. Církev adventistů sedmého dne
7. Církev bratrská
8. Církev Československá husitská
9. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů v České republice
10. Církev Křesťanská společenství
11. Církev Nová naděje
12. Církev Římskokatolická
13. Církev živého Boha
14. Evangelická církev augsburského vyznání v České republice
15. Evangelická církev Metodistická
16. Federace židovských obcí v Č. R.
17. Jednota bratrská
18. Křesťanské sbory
19. Luterská evangelická církev v ČR.
20. Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny. Hnutí Hare Krišna
21. Náboženská společnost Českých unitářů
22. Náboženská společnost Svědkové Jehovovi
23. Novoapoštolská církev v Č. R.

¹⁵ HANUS, J., VYBÍRAL, J., *Náboženství v globální občanské společnosti*. 1. vyd. CDK, 2008 s. 133-139

24. Obec Křesťanů v Č. R.
25. Pravoslavná církev v českých zemích
26. Ruská pravoslavná církev, podvorie patriarchy moskevského a celé Rusi v Č. R.
27. Slezská církev evangelická augsburského vyznání
28. Starokatolická církev v ČR.
29. Ústředí muslimských obcí¹⁶

Mnohé tyto organizace mají také oprávnění k výkonu zvláštních práv. To znamená, že smí:

1. být financovány podle právního předpisu o finančním zabezpečení církví a náboženských společností
2. smí konat obřady, při kterých jsou uzavírány církevní sňatky
3. mohou prověřit osoby vykonávající duchovenskou činnost k výkonu duchovenské služby i ve vazbě a tam, kde se vykonává trest odnětí svobody
4. mají povinnost zpovědního tajemství
5. mají právo zřizovat církevní školy¹⁷

Křesťanství přes všechny těžkosti začíná zase od nuly, jak řeholní komunity, tak církevní školství. Zároveň se Česká republika učí toleranci k ostatním věrám i náboženským skupinám. Představitelé církví si uvědomují, že evropské kořeny nejsou pouze křesťanské, ale jsou řecko-římsko-židovsko-muslimsko-křesťanské. Lidé se sice při svých problémech neobracejí na desatero, ale na Listinu základních lidských práv a dohod.¹⁸

Neznamená to, že církev zaniká, ale že jejich hodnoty se dostávají do popředí a mnoho jejich představitelů se zúčastňuje mezinárodních diskuzí a dialogů, neboť v EU je právě touto Listinou základních práv a dohod garantován respekt ke stávajícím statutům církví a náboženských organizací v členských státech a záruka otevřeného a transparentního dialogu mezi institucemi EU a církvemi, které jsou svým přínosem pro společnost specifické. I Česká republika začíná být kontaktována představiteli církve. Například dne 13. 2. 2010 svatý otec Benedikt XVI. jmenoval arcibiskupem

¹⁶ Dostupné <<http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/odkazy/data-registrace-cirkvi-a-nabozenskych-spolecnosti-9-svazu-cirkvi-a-nabozenskych-spolecnosti-11263/>>

¹⁷ Zákon o církvích a náboženských společnostech, dostupné na <<http://zakony-online.cz>>

¹⁸ OPATRNY, A., *Cesty pastorační v pluralitní společnosti*. 1. vyd., Karmelitánské nakladatelství 2006. s. 15-31

pražským monsiňora Dominika Dudu a osobně Českou republiku navštívil v září 2009, kdy se setkal s českými biskupy a zástupci Ekumenické církve, ale i s prezidentem Václavem Klausem a dalšími českými politiky.¹⁹

V dobách totalitního režimu nebyla taková svoboda možná. Právě demokracie a tolerance je cesta jakou by se mělo lidstvo ubírat. Jen touto cestou je možné dojít k míru, bez kterého nemůže přežít ani lidstvo, ani naše planeta. Proto je důležité znát dějiny neboť dobré poznání minulosti, ale i chápání současnosti v náboženství jak v našem státě tak především v celé Evropě, kde se stále střetávají křesťané a muslimové, nám může ukázat směr. Je důležité připomenout si například M. Gándího, který byl nezvratně přesvědčen o nutnosti spolupráce politiky a náboženství a říkal, že:

“Kdo tvrdí, že náboženství nemá nic společného s politikou, neví co je náboženství a kdo by chtěl obojí oddělovat, nerozumí vlastně politice.”²⁰

Důkazem toho, že je politika s náboženstvím těsně propojena, je rozmach svobody náboženství v zemích, které uznávají demokracii po pádu totalitního režimu.

5 NÁBOŽENSTVÍ V DNEŠNÍ EVROPĚ

5.1 EVROPSKÁ STATISTIKA

Evropa je velmi významná zastoupením většiny náboženství především různých křesťanských vyznání. Objevuje se Judaismus a u přistěhovalců i Hinduismus - 1,6 milionů lidí, kteří ho vyznávají. Zastoupen je také Islám a v menších skupinách i Budhismus. Přes různost náboženských směrů dominuje křesťanství, které vyznává v Evropě 555, 6 mil. lidí. Například ve Velké Británii, severských zemích, Estonsku a Nizozemsku jsou to protestantské křesťanské směry. Ve Francii, Belgii, na Pyrenejském poloostrově, Itálii, střední Evropě, Slovinsku, Chorvatsku, Irsku a Litvě mají Protestanti také zastoupení 79, 53 mil. lidí, ale už zasahují více i jiné vlivy a víry. V Bělorusku, Ruské federaci, Ukrajině, Rumunsku, Bulharsku, Řecku a Srbsku dominují Pravoslavní 171, 6 mil. lidí. V Bosně a Hercegovině spolu koexistují

¹⁹ Dostupné na <<http://www.navstevapapeze.cz/program>>

²⁰ KUNG, H., *Po stopách světových náboženství. 1. vyd* studium pro demokracie a kultury, 2006. s. 6

Pravoslavní katolíci 269 mil. lidí a Islám 32 mil. lidí. Islám se však rychle šíří díky přistěhovalcům, hlavně v Německu, Francii a Beneluxu. Mezi nejvíce ateistické země Evropy patří Estonsko, Česko a Švédsko. Judaismus je zastoupen ve všech zemích přibližně v počtu 2, 43 mil. lidí²¹.

5.2 NEJVĚTŠÍ NÁBOŽENSTVÍ

Mezi tři největší náboženství patří: křesťanství, islám, judaismus.

KŘESŤANSTVÍ

Křesťanství je náboženská organizace, která sdružuje stoupence stejné víry a věřící v učení Ježíše Krista a jeho vzkříšení. Již první křesťané si za název této organizace zvolili slovo církev „sbor“. Podle některých teologů se církev zrodila v okamžiku Ježíšovi smrti na kříži dubnový pátek r. 33, nebo třetí den po jeho smrti v okamžiku vzkříšení. Jiní tvrdí, že církev vznikla o čtyřicet dní později při události, která se nazývá nanebevzetí Páně. Když při svatodušních svátcích Letnicích se zjevil svým úředníkům Apoštolům a sdělil jim své poselství, které se rozhodli tím okamžikem hlásat, a poté vstoupil na nebesa. Tímto poselstvím i celým životem Ježíš ukazoval lidem cestu k Bohu. Hlásal nenásilí a mírumilovnost. Ukazoval lidem Boží království, do kterého mohou všichni i nejchudší, oběti nespravedlnosti, ale i hříšníci, pokud důvěřují Bohu. Kristus také šířil svým narozením, životem i smrtí, vědomí, že Bůh je jediný, když existuje ve třech různých podobách. To dalo základ učení o svaté trojici Boží, kterou je Otec, Syn a Duch Svatý. Duch Svatý je životní síla přicházející od Boha a právě díky této životní síle a zázraku vtělení přišel na svět Ježíš Kristus. Podle evangelií navštívil židovskou dívku Marii, zasnoubenou za Josefa, Archanděl Gabriel a oznámil jí, že přivede na svět Mesiáše. Přestože Marie byla panna, počala toto dítě, které se narodilo v Betlémě. Již od narození byl uctíván jako Mesiáš. Tento den slaví křesťané od šestého století o vánocích 25. prosince, nebo podvečer Hodu Božího a Štědrém dnu.²²

Křesťanství je náboženství, které se snaží po způsobu Ježíše obracet ke každému člověku. Mezi jeho první symboly patřil Ichtys ryba, protože mezi prvními stoupenci Ježíše byli především rybáři. On sám svých dvanáct pomocníků (Apoštolů) nazýval

²¹KUNG, H., *Po stopách světových náboženství. 1. vyd* studium pro demokracie a kultury, 2006. s. 8-12

²²REEBER, M., *Velká světová náboženství. 1. vyd.* levné knihy, 2006. s. 28-35

rybáři lidí. Dalším znakem Křesťanství je kříž. Ten je nejznámější. Méně známým znakem, který nosili hlavně mladí lidé, byl prsten čistoty. Křesťané jím deklarovali, že zůstanou čistí až do svatby, kdy byl vyměněn za prsten svatební nebo do doby, kdy se rozhodli žít v celibátu. Dalším symbolem používaným v křesťanství je také černá vlajka s červeným křížem, nebo kotva s křížkem a Ježíšův monogram. Důležitým znakem je také holubice nebo malé dítě, které znázorňuje Ducha Svatého a znovuzrození. Beránek znázorňuje v křesťanství oběť Ježíše Krista a loď církev. Pro křesťany je nejdůležitější knihou Bible. Posvátné texty, jejichž konečná úprava a podoba vznikla kolem r. 170 až 220 n. let. I když někteří tvrdí, že byla završena až ve 4. století. Křesťanské náboženství rozlišuje Starý a Nový Zákon.

Starý Zákon – obsahuje 39 židovských posvátných textů. Někteří k nim přidávají také apokryfy řecké verze židovských textů, které byly vyloženy z autorizovaného hebrejského Kánonu.

Nový Zákon – sestává se ze čtyř evangelií. Skutků apoštolských. Listů Svatého Pavla. Skutků Svatých apoštolů. Epištol Svatého Pavla, obecných epištol a zjevení Svatého Jana.²³

Křesťané věří, že Bible je napsané Slovo Boží, které je svědectvím o Ježíši. Živým slovem (Logos) toto slovo bylo nejprve předáváno ústní formou, později písemně. Dochovalo se mnoho rukopisů. Ty nejstarší Hebrejská Bible byly nalezeny v Kumpánu u Mrtvého moře ve 2. stol. a texty evangelií pocházejí ze 3. stol. n. l. Postupně bylo toto písmo vydáno v úředně schváleném souboru nazvaném Kánon Písem. Ta písmena, která nebyla do Bible přijata, se nazývají Apokryfy (to znamená drženy v tajnosti). Prvním překladem Bible do latiny je Vulgáta, dílo Svatého Jeronýma, které až do počátku dvacátého století sloužilo jako základ pro různé překlady katolické Bible.²⁴

Po různých nepokojích, které trvaly celých dvacet let od r. 1209 do r. 1229, se křesťanství rozčlenilo do třech hlavních největších směrů, kterými jsou vedle katolismu také protestantismus a pravoslavní. Přes toto rozčlenění křesťané uznávají náboženství monoteistické a uznávají Ježíše Nazaretského jako Syna Božího, Hospodina a Spasitele

²³ Bible svatá., KMa Brno, 2004. s. 308-453

²⁴ PORTER, J., *Ztracená Bible*, 1. vyd, TRI Bratislava, 2005. s. 10-35

lidí. Jeho jméno uznávají z hebrejského Jehova – Bůh je spása. Věří ve splnění slibů a v příchod Božího království.

Katolíci uctívají Boha společně, nejčastěji se setkávají v kostelech, tyto stavby budované po staletí patří mezi nejcennější umělecké a architektonické památky a poklady světa. Špičaté a štíhlé věže se zvedají k nebi nad okolní domy, aby lidem neustále připomínali Boha. Mezi světové klenoty gotické architektury patří Katedrála Chartres ve Francii. Dominantou kostelů je oltář. Do kostela nebo katedrály se vstupuje západním vchodem, na samém konci je kříž. Modlitbou si lidé připomínají v kostelech Ježíše, který svým učedníkům Apoštolům řekl, aby si jeho smrt připomínali tak dlouho, dokud se koncem naší éry nevrátí na Zemi. Od té doby to křesťané dělají vždy při mši, při které se odříkávají modlitby, je čtena Bible a zpívají se církevní písně. Též se rozděljuje chléb a víno věřícím. Tyto představují tělo a krev Ježíše jako součást obřadu zvané mše.

Principy katolismu určují „dogmata“ - pravdy považované za zjevené. Je to dvanáct dogmat v apoštolském vyznání. Podle těchto dogmat byli apoštolové vysláni samotným Ježíšem k hlásání jeho Slova do celého světa. Za nástupce apoštolů jsou považováni biskupové a papežové. Tím vzniklo i dogma o papežské neomylnosti a dogmatická definice o neposkvřněném početí Pany Marie (vyhlášené v r. 1854) a dogma Nanebevzetí Marie, která vstoupila do nebe se svým tělem i duší.

Katolíci uznávají sedm svátostí: Křest biřmování, svátost oltářní, pokání, poslední pomazání, kněžský stav a manželství. Katolická církev je také přísně hierarchická. Nejvyšší hlavou církve je papež. Katolické instituce jsou:

1. Papež – sídlí od roku 1929 ve Vatikánu, který je papežským státem. Svolává Synodu- shromáždění biskupů a koncil (zvláštní shromáždění biskupů).
2. Biskupská ingerence – shromáždění Biskupů kolem tématu.
3. Diecéze – pod autoritou biskupa.
4. Farnost – vedenou kněžími, kteří žijí v celibátu a jsou správou farnosti pověřeni biskupem.

Papež je volen doživotně sborem kardinálů. Kardinály si papež vybírá z biskupů celého světa a pomáhají mu v činnosti. V případě papežovi smrti se z jejich kolektivu volí nový papež. Biskupové jsou jmenováni papežem a hodnost arcibiskupa je čestný

titul udělovaný papežem, buď jednotlivci, nebo biskupům v čele provincie. Kněží a faráři jsou pověřeni biskupem správou farností. Sídlí na faře a kážou Kristovo slovo. Klerik pomáhá knězi. Na kněze vysvěcuje katolická církev jen svobodné muže. V katolické církvi jsou také ženy, které zasvětil svůj život Bohu. Také jeptišky žijí život odděleně v klášteře a dodržují řeholi.²⁵ Zařazují se do řádů, které se řídí vlastními pravidly. Zavazují se slibem čistoty a poslušnosti, často pomáhají nemocným sirotkům a i ony šíří slovo Ježíše. To, že si vzaly pomoc potřebným jako prvořadý úkol je například případ milosrdných sester Vincentek nebo řádu Misionářek lásky Matky Terezy. Jejich život a činnost je naplnění křesťanského přikázání milosrdenství.²⁶

Protestanti

Protestantismus spočívá v četbě Bible, která nemá spisy Starého Zákona. Přiznává osobní svobodu a shromáždění všech církví vzešlých z reformace 16. století. Dělí se na tři velké směry Luterský, Kalvínský a Anglický.

Batisté – odmítají křest dětí, jedině dospělí mohou získat křest ponořením do vody, Bibli čtou jako Slovo Boží.

Metodisté – vznikli odštěpením od anglické církve, popírají předurčení a tvrdí, že vírou mohou všichni dosáhnout spásy všichni. Očekávají návrat Ježíše Krista, který založí Boží Království, kde Satan nebude mít žádnou moc.

Stoupenci letničního hnutí- kladou důraz na působení Ducha Svatého. Uznávají křest dospělých a nemají žádnou hierarchii. Papež se těší úctě, ale ne pro úřad. Jako autorita křesťana ho ospravedlňuje jeho víra a za svou spásu vděčí milosti Boží vůle.

Protestanti – uznávají pouze dvě svátosti. Křest a Svátost Oltářní. Předmětem uctívání je pouze Bůh a modlitbami se věřící obrazejí pouze na Něho. Panna Maria se těší úctě a také se jí těší světci.²⁷ Nejsou však považováni za prostředníky mezi Bohem a lidmi. Chrám je vybaven bez ozdob a pastorem se může stát každý pokřtěný. Křtěným je dána zároveň vysvěcení na kněze. Podle protestantů jen víra v Boha může zajistit spasení. Protestanti se v kostelech nescházejí často, někde jen jednou za měsíc. Jinde každý týden neděli. Duchovní při těch setkáních šíří Boží slovo, čtou se úryvky z Bible

²⁵ PEJŘIMOVSKEÝ, J., *Náboženství původ zkoumání – srovnávání*. 1. vyd, Olomouc, 1998. s. 98-119

²⁶ ROUSSET, B., CHMELA, CH., RASTTER, N., *Klíč k náboženství*. 1. vyd. Albatros, Praha., 2006. s. 97-102

²⁷ KUNG, H., *Po stopách světových náboženství*. 1. vyd studium pro demokracie a kultury, 2006.s. 221-249

a zpívají písně.²⁸ Kazatel uzavírá mši výzvou, aby lidé naslouchali Božímu slovu. Úkol pastora může být svěřen mužům i vdaným ženám. Na regionální úrovni jsou jmenováni inspektoři. Některé protestantské církve mají i biskupa a tuto funkci zastává laik, který získá teologické vzdělání. Protestanti si uchovali svátky spojené s Ježíšovým životem. Vánoce, velikonoce, nanebevstoupení, svatodušní mši. Neslaví žádný svátek Panny Marie. Nemají žádné pouti, ale organizují velká shromáždění. Mladí protestanti mají výuku zajištěnou pastorem nebo členem společenství a ve věku 13 – 14 let se za osobní vyznání víry považuje obřad biřmování spojený s večeří páně. Zpověď provádějí protestanti kolektivně při bohoslužbě a hříchy jsou vykoupeny pouze, pokud dá Bůh viníkovi odpuštění.²⁹

Pravoslavní

Pravoslavná církev vyznává dogmata formulovaná při sedmi prvních koncilech. Každá pravoslavná církev je nezávislá. Pro pravoslavné je papež pouze jedním z patriarchů. Teologická úvaha se v této víře řídí dvěma směry. Vírou ve Svatou Trojici a rozjímáním o díle Ducha Svatého. Zákon Bible přijatý v pravoslavné církvi je podobný jako v katolické. Jen více vyznání Ducha Svatého a staví ho na první místo před Otcem a Synem. Duch Svatý podle pravoslavné církve pochází pouze od Boha. Při křižování se na rozdíl od katolíků, kteří se nejdříve dotknou levého ramene, pravoslavní se dotknou jako první ramene pravého. Pravoslavní neuznávají hodnost papeže jako vyvoleného Bohem, ale pouze jako funkci patriarchy. Jejich církev je vedena patriarchou, ten je volen sněmem biskupů nazývaným synod. Biskupové jsou vybírání z mnichů, svobodných nebo ovdovělých kněží. Pravoslavná církev vysvěcuje pouze muže. Kněz se nazývá pop a může být i ženatý. Pouze pokud byl vysvěcen jako svobodný tak se již oženit nesmí. Jako prostředník mezi popem a věřícím slouží Jahve – sluha Boží. Pravoslavní věřící založili spoustu klášterů. Ačkoliv se odtrhli od církví tím, že za svého jediného představeného považují pouze Ježíše Krista a odmítají uznat papežskou autoritu i dogma neposkrvněného početí Panny Marie. Uctívají Ducha Svatého, Otce i Ježíše Krista. Významné místo v jejich bohoslužbách mají Světci, Ikony, Panna Marie, Andělé. Boha neznázorňují, protože je neviditelný, ale Krista ano. Při bohoslužbách zpívají písně bez doprovodu hudebních nástrojů. Věřící hluboce uctívají Svátosti, jichž je sedm a nazývají se mystéria. Křest se vyznačuje trojím

²⁸ REEBER, M., *Velká světová náboženství. I.* vyd. levné knihy, 2006. s. 32-33

²⁹ ROUSSET, B., CHMELA, CH., RASTTER, N., *Klíč k náboženství.* 1. vyd. Albatros, Praha. 2006. s. 95-97

ponořením do svěcené vody a hned po něm následuje konfirmace (slavnostní přijetí pokřtěných mladých lidí mezi dospělé členy církve). Při svátosti přijímají věřící chléb i víno. Také svěcená mše je v místním jazyce. U pravoslavných probíhá biřmování současně se křtem a přijímání je povoleno již ve velmi raném věku.

ISLÁM

Termín muslimský nebo islámský svět má několik významů. V oblasti kultury se jedná o celosvětovou komunitu stoupců, která má zhruba 1,3 – 1,5 mil. lidí. Tedy asi pětinu světové populace. Součástí této komunity jsou členové nejrůznějších národů a skupin. Jediné pojítko je náboženství. V historickém či geopolitickém smyslu tento termín znamená státy, kde dominuje obyvatelstvo s muslimskou vírou nebo místo, kde má islám hlavní vliv v politické rovině. Islám zdůrazňuje hlavně jednotu a ochranu všech muslimů, i když historicky existuje více odvětví islámské víry.³⁰

Islám se dělí na dva směry: sunnitský a šíitský. Sunnitští muslimové, kterých je devadesát procent všech muslimů věří, že podnětem k názorové shodě muslimů bylo vydání prorokovi Sunny.

Šíitští muslimové soudí, že vše veškeré islámské náboženství vzniklo na popud učitelů ímánů. Nevěří v princip názorové shody a jejich mluvčí jsou považováni za „skryté učitele“. Proto se jim dostává právní i politické podpory a tento jev je vidět především ve fundamentalistických názorech.

Během první a druhé existence islámu byla vypracována Šaria – Zákon, který spočívá na čtyřech základech, Koránu, Sunně prorokově, Analogii Kijás, která vyvozuje nový zákon z obou a konečně na shodě názorů dosažených výkladem odborníků reprezentujících celé muslimské společenství. Šaría zachycuje každý detail lidského života do podrobností. Ženy v islámském světě chodí zahaleny, jejich práva jsou velmi omezena a nenavštěvují mešity. Svaté město muslimů se nazývá Mekka a každý muslim do ní má jednou paživot vykonat pouť. Korán vyzývá věřící k tomu, aby nevyvolávali agresivitu. Na druhé straně jim doporučuje zabít ty, kteří uznávají více bohů, čímž popírají jednotu Boha a vyhláší jim Džihád, což doslova znamená boj. Židé

³⁰ KUNG, H., *Po stopách světových náboženství. 1. vyd* studium pro demokracie a kultury, 2006. s. 156-160

a křesťané mají platit daně a podrobit se, aby přežili. Proto je islám řazen mezi nejvíce nebezpečné náboženství.³¹

JUDAISMUS

Judaismus je termín, který se užívá od 19. století pro náboženství židovského národa. Židovství je souborem zahrnující jazyk hebrejštinu, zemi, liturgii, filozofii i umění. Je to soubor etických zásad náboženských tradic. Teologie judaismu tvoří základ mnoha náboženství, hlavně křesťanství a islámu.

Přestože všechna tato náboženství uznávají, že bylo vyjeveno slovo tomuto vyvolenému národu, který kolem r. 1250 př. Kristem Mojžíš vyvedl z otroctví, byli stoupenci tohoto náboženství nejvíc pronásledováni. V období druhé světové války bylo zavražděno šest milionů židů. Jako důsledek této války se zrodil r. 1948 malý stát Izrael, aby se židům zajistila bezpečná vlast. Podle židovského pohledu se všichni lidé sobě rovni modlili k obrazu Božímu, tedy všichni s právem na důstojnost. Judaismus má velmi kladný vztah ke světu a tvrdí, že lidé jsou schopni si vybírat mezi dobrem a zlem. Centrem židovského náboženství je domov. Centrem veřejné bohoslužby je Synagoga. Příkazuje poskytování péče, nemocným, chudákům, cizincům, sirotkům a vdovám.

Existuje několik směrů judaismu ortodoxní, chasidismus a sionismus.³²

5.3 NÁBOŽENSKÁ HNUTÍ

V sociologii slovo sekta značí skupinu lidí, která se vyznačuje konflikty s většinou společností. Její učení může vycházet i z tradičních hodnot nebo tyto hodnoty nahrazuje články – vírou novou. Její vůdci zneužívají, jak členy sekty, tak jejich majetku. Často také pronásledují ty členy, kteří sektu opustili nebo ji kritizují.

Ve všech zemích Evropy jsou zastoupeny také různé sekty. Nejznámější z nich jsou Scientologické hnutí a Jehovisté.³³

³¹ LANGLEYOVÁ, M., BUTTERWORTH, J., ALLAN, J., *Výry a vyznání*. 1. vyd. Slovart, 1993 s. 62-65

³² LANGLEYOVÁ, M., BUTTERWORTH, J., ALLAN, J., *Výry a vyznání*. 1. vyd. Slovart, 1993 s. 48-53

³³ KUNG, H., *Po stopách světových náboženství*. 1. vyd. studium pro demokracie a kultury, 2006. s. 215-218

SCIENTOLOGICKÁ CÍRKEV

Scientologická církev, která se šíří i v Evropě, je již v Americe uznávána jako náboženství. Její hnutí se vyvinulo počátkem padesátých let z Dianetického učení a jako toto učení se do Evropy rozšířila. Patří mezi nejrozporuplnější náboženství. Členové o sobě tvrdí, že jsou Poslové nového věku a Scientologii vidí jako „pas do nové doby“. Toto hnutí založil L. Ron Hubbard, nar. 1911, v Nebrasce. Zemřel v roce 1986. Za druhé světové války ho lékaři dvakrát prohlásili za mrtvého, dokonce oslepl, ale po válce hlásal, že byl zachráněn díky principům dianetiky 9, že dvakrát navštívil nebesa. Hlavním cílem této víry, která má přes 2 mil. členů, je rozvinutí intelektuálních schopností a sebepoznání člověka. Pro tuto církev pracuje i mnoho výzkumných pracovníků a často se o ni zajímali i novináři. Často i v kauze při které odhalovali zneužívání drog, používání chemikálií a podobně. Často vedla tato skupina žalobu proti státu. V roce 1967 až do roku 1977 měli členové Scientologické církve zákaz vstupu do Velké Británie, neboť byly jejich praktiky v Anglii považovány za nečestné a zdraví škodlivé. V roce 1977 bylo toto rozhodnutí zrušeno.³⁴

Zásady Scientologie jsou povaha člověka a cesta ke spáse.

THETAN – nesmrtelný duch, schopný převtělování, který úplně ovládá celou osobu, má velkou sílu a schopnosti. Dokonce tak velkou, že Thétané stvořili vesmír a lidé si na tuto svou sílu mají upamatovat a uvědomovat si své schopnosti a možnosti. Tělo- do kterého Thetan vstupuje při narození, analytická mysl- vědomá, způsobuje, že za normálních okolností se člověk chová normálně, reaktivní mysl (podvědomá- úraz, šok, bolest) způsobí, že reaktivní mysl začne působit a zanechá paměťové stopy, které mohou přinést neurózy nebo nějaké úchytky a Tetan si do těla paměťové stopy přináší z minulých životů.

Tedy „Cesta ke spáse“ je schopnost přežití a být čistý. Ti, kteří se stanou „čistými“ mají IQ vyšší než 135, získají tvůrčí schopnosti, mimořádnou paměť a mohou dosáhnout hluboké relaxace. K té čistotě je možno dospět pomocí Tyrana. Osoba, která dosud není čistá, se zúčastní posezení s posluchačem, kterému svěří všechny zážitky svého života- cílem toho je poškozování citlivých zón v nitru. Posluchač má k tomu ještě elektropsychometr (detektor lži) a sleduje, zda mu osoba, kterou zkoumá, mluví

³⁴ LANGLEYOVÁ, M., BUTTERWORTH, J., ALLAN, J., *Výry a vyznání*. 1. vyd. Slovart, 1993. s.110-111

pravdu. V opačném případě je přístrojem tato lež zaznamenána a člověk by měl cestu k „čistotě“ ztíženou.

Podle této víry je člověk v podstatě dobrý. Příčinou všech jeho problémů jsou předchozí zkušenosti. Pomocí Scientologie je možno všechny lidské problémy vyřešit. Spásy lze dosáhnout jen prostřednictvím scientologických setkání, za které se platí. Tato setkání pomohou člověku lépe si uvědomit sebe sama – Boha. Scientologové mají bohoslužby každou neděli, pobožnosti a modlitby vykonávají pastoři v sutanách. Mše se sestává většinou z přednášek Rona Hubbarda nahraných na magnetofonový pásek. Mají vlastní obřady pro křest, svatbu i pohřeb.

SVĚDCI JEHOVOVI

Svědci Jehovovi jsou nejzapálenější misionáři ze všech náboženských skupin. Členem se mohou stát teprve po vykonání první návštěvy v domácnostech, řadoví členové musí věnovat návštěvám deset hodin měsíčně a rozdat alespoň dvanáct časopisů. Hnutí založil pastor Charles Taze Russel. S několika přáteli odmítl myšlenku nebe a pekla a založil organizaci Sionistická strážní věž. Jako hlavní učení hnutí předpověděl ve své šestidílné knize Studium textů konec světa v r. 1914.³⁵

Nic takového se nestalo. CH. T. Russel nar. r. 1852 zemřel v r. 1916 a jeho nástupcem se stal Joseph Franclin Rutherford. Pod jeho vedením, i když byli za války stíháni, rostl jejich počet.

On dal hnutí jméno Svědci Jehovovi - podle jména Izasiáše /starohebrejsky Jehova, který v Bibli hlásal: „Vy jste svědky, to jsou slova „ Pána“.

Třetím vůdcem byl Nathan H. Knorr. Pod jeho vedením řady stoupenců dále rostly. Kladl velký důraz na vzdělání. Čtvrtý vůdce Frederick W. Franc má nejvíce klesajících členů, neboť v roce 1975 víra ochladla tím, že nedošlo k Armagedonské bitvě a mnoho členů, kteří prodali své domy a opustili zaměstnání, náhle nemohli nic a uvědomili si, že byli podvedeni, proto hnutí opustili. Teprve nedávno se ustálil jejich počet a nyní opět vzrůstá.

Jehovisté při svých přednáškách citují Bibli, ale jejich překlad Nového Zákona není přesný. Na podporu svého učení vytrhávají verše z kontextu. Zakazují transfúzi

³⁵ LANGLEYOVÁ, M., BUTTERWORTH, J., ALLAN, J., *Víry a vyznání*. 1. vyd. Slovart, 1993 s. 90-93

krve a nechají bez ní svého člena i zemřít. Často při tom citují z Knihy Mojžíšovi pasáže o krvi. Ty však nemají s transfúzí krve nic společného. Věří, že se Ježíš v neviditelné podobě již vrátil na svět, a staví ho do pozice jakéhosi druhořadého boha. Jednou v roce oslavují „Vzpomínku“(svaté přijímání), které podle nich připadá na biblické výročí Kristovy smrti. Vzpomínka a křest jsou jediné bohoslužby. Vše spočívá na návštěvách domácností a studia Strážní věže. Pokusili se prohlásit svou skupinu za náboženskou organizaci.

Toto však bylo v roce 1947 u nejvyššího soudu v Kanadě zamítnuto i z důvodu, že jejich vůdce Russel o sobě tvrdil, že je odborník na řečtinu a prohlašoval překlady Bible za nespolehlivé. Ačkoliv pod přísahou vypovídal, že řecky dovede, prokázalo se, že lhal.

SVOBODNÍ ZEDNÁŘI

Jedním z nejtajemnějších hnutí je tajná mezinárodní společnost Svobodní Zednáři. Tato výhradně mužská společnost má více než šest milionů členů. Je to také jedna z nejtolerantnějších společností, neboť se jejím právoplatným členem může stát každý muž, který věří v Boha bez ohledu na své náboženské vyznání. Může být křesťan, žid, muslim nebo hinduista. Ve středověku byly počátky Zednářství u kameníků, kteří putovali po celé Evropě. Později přestalo být Zednářství výlučně kamenickým hnutím a stalo se sociálním společenstvím. Převzalo symboly a mystické představy ze staroegyptské mytologie. Svobodní Zednáři byli pronásledováni a vězněni jako protivlastenci i protikřesťané. Tato víra je zakázána ve Španělsku, Portugalsku, Maďarsku. Také římskokatolická a řeckokatolická církev zakazuje svým členům vstoupit mezi Svobodné Zednáře. Naproti tomu anglikánská církev a reformované církve toto nezakazují a mnoho jejich členů bylo vedoucími osobnostmi mezi Svobodnými Zednáři. Tato společnost klade velký důraz na dobročinnost a dobročinné instituce. Například charitativní akce, nemocnice, a podobně.

Ve středověku už používali členové této společnosti při stavbách katedrál kostelů různá tajemství a tajná hesla. Později provozovali obřady starověkých náboženských řádů. V roce 1717 vznikla v Anglii první Velká Lože, sdružení, ve kterém se setkávali. V roce 1725 založila skupina anglických šlechticů další Velkou Loži v Paříži. Svobodné Zednářství se šířilo po celé Evropě, i když mělo hodně odpůrců. Také francouzský král Ludvík XV. zakazoval svým poddaným účastnit se

tohoto hnutí, a papež Klement XII. zakazoval papežskou bullou všem katolíkům vstup mezi Svobodné Zednáře, které dokonce označil za podezřelé z kacířství. V historii bylo tomuto hnutí připisováno za vinu vše. Od francouzské revoluce až po druhou světovou válku, ve které byli obviněni z nedostatku vlastnictví. Po II. světové válce útoky ze strany církví na toto hnutí však zeslábly. Přestože do jejich řad může vstoupit člen jakéhokoliv náboženství, ze strany křesťanství je jejich víra těžko respektována z důvodů, že uznávají mnoho bohů, které považují svým významem za rovnocenné s Ježíšem. Odmítají uznat Ježíše jako spasitele a jeho smrt na kříži jako lék proti hříchu. Spása duše podle nich souvisí pouze lidskými skutky a ne vírou v Boha. Dokonce všechny svaté knihy považují za rovnocenné. Také každý jejich člen musí přísahat, že vychází z temnot hledat Světlo. Na rozdíl od křesťanů, kteří věří, že pravé Světlo světa je Ježíš.³⁶

5.4 KURIOZITY

³⁷Velkou kuriozitou je sekta, která vznikla v Brně. Její vedoucí byl zatčen v roce 2008. Sektu vedl důchodce s manželkou a zneužívali k práci pět seniorek. Seniorky začaly k důchodci chodit jako k léčiteli a postupně na něj převedly své domy, byty, veškerý majetek. Pracovaly na stavbě i na vinohradu a byly tvrdě postihovány tresty za neuposlechnutí příkazů. Důchodce se sám jmenoval duchovním vůdcem a jeho žena se vyhlásila za královnu.

Kuriózní byla i jejich jistota, že se jim nemůže nic stát. Dokonce tato jistota šla tak daleko, že neposlušnou členku sekty odvezli na psychiatrii, ta tam popsala život v této společnosti a důchodce byl zatčen. Tím se sekta rozpadla.

³⁶ LANGLEYOVÁ, M., BUTTERWORTH, J., ALLAN, J., *Výry a vyznání*. 1. vyd. Slovart, 1993. s. 120-123

³⁷ Dostupné <http://brno.idnes.cz/brno-zpravy.asp?C=A080527_125744_brno_atk>

6 NÁBOŽENSTVÍ V EVROPĚ Z PRÁVNÍHO POHLEDU - EVROPSKÁ UNIE

Stále více lidí si uvědomuje, že velké výzvy již nejsou pouze lokální, ale světové. Odhaduje se, že Evropa bude muset řešit mnoho velkých témat do roku 2025. První téma je věnováno demografii, druhé životnímu prostředí, třetí energiím, čtvrté ekonomii a páté technologiím. Také si uvědomují, že je třeba vnést do globalizace větší právní řád. Také do světových úvah je třeba vnést větší uvědomění přírodního faktoru v mezinárodních vztazích. To znamená uvědomění si, že příroda citlivě reaguje na klimatické, energetické a epidemiologické jevy. Toto nelze opomíjet a mnoho diskuzí se na toto téma již rozvíjí a hledá se globální řešení. Tato fakta není možné nevnímat.

Další důležitá kapitola globalizace se týká dynamického rozvoje technologií a politiky, která se právě globalizací zrychluje. Fyzické překážky mezi zeměmi mizí a po celé planetě tak proudí tok finančních, ekonomických a informačních dat. Na základě toho může docházet k závěru, že díky obchodu a technologiím zavládne ve světě mír. Nelze však podceňovat tak důležité jevy jakými jsou terorismus a další požadavky etnické a náboženské. Těmito požadavky je nutno velice vážně se zabývat a brát na vědomí lokální odlišnosti národů a skupin.

Globalizaci lze tedy chápat jako sérii hlubokých změn technologické a geopolitické povahy. Pokud státy dokáží vytvořit společné vlastnictví a řídicí instance, která ho spravují, zabránilo by se finančním i náboženským krizím, rozvíjel by se svobodný obchod i svoboda náboženství a spory by se urovnávaly. Byla by to zároveň i záruka míru. O takovéto společenství se snaží i státy Evropské Unie. Je zapotřebí i silné sociální politiky neboť globalizace nese i nezaměstnanost i finanční krize na základě nerovnosti finančních trhů. Některé státy mají nejvyspělejší technologie a jiné obrovskou zásobárnu pracovní síly. Mnoho významných odborníků hledá uplatnění v zemích s vyšším finančním odměňováním a mnoho firem se naopak stěhuje a dělá pobočky v zemích s levnou pracovní silou. To zhoršuje nezaměstnanost a sociální jistoty a opět vede k diskuzím o prospěšnosti volného obchodu. Do popředí se dostává otázka demokratické legitimacy neboť je ještě mnoho nedořešených otázek. Přestože

globalizaci provází mnoho takovýchto problémů a nerovností, je to jedna z nejvýznamnějších cest, jak nalézt společné řešení.³⁸

Na celém světě i v Evropě si stále více politických i náboženských představitelů uvědomuje svou zodpovědnost za osud země a lidstva. Uvědomuje si, že je třeba využít všechny politicko – etické zkušenosti k tomu, aby se zabránilo válkám, kriminálním aktivitám, rasové a náboženské nesnášenlivosti. Terorismus a mezinárodní zločin je hrozbou celému světu. Právě takovým hrozbám zabránit v době, kdy velké státy ztrácejí monopol v mezinárodních vztazích je nalézání globální odpovědnosti. Protože je v celé historii lidstva politika úzce propojena s náboženstvím, nelze ji vyloučit a právě globalizace náboženství je nadějí pro každého občana. Je to výzva jak spojit a usmířit náboženské skupiny novým sociálně – kulturním kontextem. Naděje je v přijetí liberálního přizpůsobení nového prostředí, nebo v charismatickém pojetí přístupu k různým skupinám. Ať je přístup jakýkoliv, je důležitá zodpovědnost a transparentní kontrola jak jsou smlouvy a dohody dodržovány.³⁹

Přestože žádná globální vláda neexistuje, existují už globální mechanismy rozhodování, regulace či stagnace, které se snaží pomocí dialogu a kontroly nalézt cestu a aspirují na to utvořit globální občanskou společnost. Například mezinárodní organizace systému OSN. Bezpečnostní rada, Světová obchodní organizace, Mezinárodní agentura pro atomovou energii, Evropská síť proti rasismu, Evropský parlament, Rada EU, Evropská komise zabývající se otázkou rovných příležitostí a mnoho dalších. V případě pochybností o správném výkladu práv v Evropské unii je možné se obrátit na Evropský soudní dvůr (ESD). Tyto organizace se zaměřují na téma mezinárodní důležitosti či univerzální platnosti jako jsou lidská práva, životní prostředí, šíření zbraní, či nemocí. Protože však vládnoucí systém není jednotný a dnes už ani vyrovnaný a vstupují do prostoru, který býval doménou nejsilnějších států. Uvědomují si, že je třeba globálního přístupu.⁴⁰

³⁸ ROSANVALLON, P., COHEN, E., LÉGER, D., MEDDEB, A., BRUCKNER, P., HASSNER, P., *Národ náboženství v době globalizace- Nations et religions a l heure de l mondialistion*. 1. vyd. Univerzita Karlova, Praha, 2008. s. 46-54

³⁹ HANUS, J., VYBÍRAL, J., *Náboženství v globální občanské společnosti*. 1. vyd. CDK, 2008. s. 42-47

⁴⁰ Dostupné <<http://www.organizace.eu/EU/organy-eu>>

6.1 STATISTIKA

V Evropské Unii se setkává mnoho odlišných náboženství a kultur. Jedná se o tyto země a náboženství.

Belgie – 77 % katolíci

Bulharsko – 75 % pravoslavní

Česká republika – 50 % bez vyznání, 27 % římskokatolická náboženství

Dánsko – 85 % Luteráni

Estonsko – většina ateisté, 13,6 % Luteráni, 12,8 % pravoslavní

Itálie – 97 % katolické vyznání

Irsko - pestrá směs národů, kultů, a náboženství, zasahuje sem stále keltská mytologie

Kypr – 78 % pravoslavní, 18 % islám

Finsko – 84 % evangelická církev, luteránská církev

Francie – 84 % římskokatolická církev, 5-10 % islám

Litva – 4 % pravoslavní, 1,9 % protestanti, 14,8 % ateisté

Lotyšsko – v zemi neexistuje dominantní náboženství (luteráni, římskokatolíci, pravoslavní...)

Lucembursko – 84 % římskokatolické vyznání

Maďarsko – 50 % římskokatolické, 30 % kalvínské

Malta – 98 % římskokatolické vyznání

Nizozemsko – 31 % římskokatolické vyznání, 5,5 % islám, 41 % ateisté, ostatní reformovaná náboženství

Německo – 34 % římskokatolické, 4 % protestantské, ostatní islám, judaismus

Polsko – 90 % římskokatolické vyznání

Portugalsko – 93 % římskokatolické vyznání

Rakousko – 73,6 % římskokatolické vyznání, 4,7 % protestantů, 4,2 % muslimů

Řecko – 98 % ortodoxních vyznání, ostatní muslimové, judaismus a jiné....

Rumunsko – 87 % pravoslavní, 6,8 % římskokatolíci, 5,6 % řeckokatolíci, 0,4 % muslimové

Spojené království Velké Británie a Severního Irska – 71 % křesťané, 9 % hinduismus, 2,7 % islám

Slovinsko – 57,8 % katolismu, 10,1 % ateismu, 2,4 % islám a 2,3 % ortodoxní víry

Slovensko – 70 % římskokatolíků, 11, 9 % ateisté, 6,9 % evangelíci, 4, 1 % řeckých katolíků, 0, 9 % pravoslavných

Španělsko – 94 % římskokatolická víra

Švédsko – 87 % luteráni

6.2 POLITIKA EU

Shluk náboženství v těchto zemích je vlastně podobný vzorek náboženství jako v celé Evropě. Proto se země EU snaží najít řešení pro soužití všech náboženských skupin. Cestou nadnárodního pohledu na všechny otázky a problémy, které se při soužití tolika různých kultur vyskytnou, má politiku postavenou na třech hlavních pilířích. Tyto pilíře jsou nadnárodního charakteru, došlo k přesunu části nadnárodních suverenit jednotlivých členských států na orgány Evropských společenství a EU. Rozhodnutí o přesunu musí být přesně stanovené a rozhodnutí musí být přijmutí většinou zemí, ale schváleno musí být všemi, jednomyslně zejména zemí, kterých se týká. Státy jsou tedy pravidly, která jsou schválena vázány dobrovolným souhlasem.

1. pilíř řeší – sociální a ekologické záležitosti
2. pilíř – policejní a justiční spolupráce
3. pilíř – zahraniční a bezpečnostní politiku

V zemích EU jsou zavedeny smlouvy jak politické, tak hospodářské. Jejich vliv zasahuje do kultury i náboženství. Právo na svobodné náboženství je dáno Ústavou EU.

Z hlediska náboženství má každý člen zákonem danou svobodu projevat se jak náboženským vyznáním, tak při bohoslužbách vyučováním nebo prováděním úkonů a zachování obřadů, která k jeho náboženství patří a to jak sám, tak i veřejně. Při pokojném sdružování na všech úrovních, politické, odborné i náboženské má právo na vyjádření svého postoje. V Ústavě je také zakotveno právo na život a lidskou bezpečnost, jak fyzickou tak duševní. Rodiče mají právo vzdělávat a vychovávat děti ve shodě s jejich náboženským přesvědčením. Je zakázána diskriminace z důvodu pohlaví, barvě pleti, náboženství nebo jakýchkoliv jiných důvodů. Ovšem pokud je to v souladu s náboženským přesvědčením je právo občana odmítnout vojenskou službu. V těchto právech je, ale i omezení z důvodů, která jsou při tolika náboženských skupinách nezbytná v rámci soužití.

Takováto omezení je dáno Ústavou z hlediska bezpečnosti, pořádku, zdraví a práv druhého. Pokud se jakkoli tato práva překračují, má demokratická společnost právo zasáhnout. Omezení však musí být ve standardní formě, prostřednictvím zákona, neboť povinnost každého státu je vytvořit právní prostředí pro účinnou ochranu před nebezpečnými sektami, omezujícími svobodu jedince i před agresivními prvky některých náboženských skupin.⁴¹

Stejně jako země EU tak celá Evropa řeší náboženské otázky. Toto občas skončí u Evropského Soudního dvora (ESD). Například v r. 2009 byla velká kauza o kříži v Italských školách. Zdálo by se, že v zemi, kde je 97 % katolíků, by toto jednání nemělo být problémem, ale protože se nelíbilo menšině mít ve školách kříže, bylo jednání u mezinárodního soudu nezbytné. Evropský parlament dokonce odložil hlasování o rozsudku tohoto soudu, u něhož bylo rozhodnuto, že kříže do škol nepatří a byly oficiálně zakázány.⁴²

Z hlediska soudu je takovýto výsledek jistě v pořádku – pokud by byly kříže ve všech školách, zase by to omezovalo právo menšiny na svobodu náboženství. Tedy bych myslela, že kříže patří hlavně do škol církevních. Bylo to však úskalí, které vyvolalo mnoho diskusí. Z hlediska EU na náboženství v Evropě je nutno napsat, že s podobnými a mnohdy i složitějšími případy se potýkají země celé Evropy.

Například v Evropě zvedlo vlnu kritiky v r. 2009 rozhodnutí Švýcarska, které zakázalo ve své zemi stavět minarety. Toto rozhodnutí Švýcarského referenda spustilo i debatu o roli islámu v Evropě, ale i práva na svobodu náboženství. Toto rozhodnutí, toto NE minaretům je globálně vnímáno jako diskriminační a předsudkové jak z hlediska náboženských vůdců, politiků i různých organizací celého světa. Je to rozhodnutí, které je vnímáno jako velký zásah do svobody lidských práv a je to krok vzad od tolerance a nenásilí, které se snaží uplatňovat Evropa a především EU. Ačkoliv Švýcarsko do EU nepatří, nenechalo toto rozhodnutí na pochybách téměř nikoho v tom, že je diskriminační. Do diskuze, která kolem celé kauzy vznikla, vstoupil i Vatikán se svým prohlášením, „*že takovéto rozhodnutí jen prohlubuje problémy společného života různých náboženství a kultur.*“ Český primas kardinál Miroslav Vlk k tomu podotknul. Jeho doslovná citace zní.

⁴¹ JAGER, P., *Círky a náboženství v ČR a jejich právní postavení*. 1. vyd. CDK, 2006. s. 15

⁴² *Náboženství a veřejná moc v zemích Evropské Unie- Religion and public authority in European Union Countries*. 1. vyd. Ministerstvo kultury České republiky, Praha, 2008. s. 20-32

„Jsme v pasti lidských práv, jde o to, že lidská práva, která bychom měli poskytovat všem. Právo je rovné. Tedy i muslimové mají stejná práva.“⁴³

Joel Ruml- předseda Ekumenické rady církví k tomu říká:“ Každý výsledek lidí, kteří se nechají strhnout do extrémů je výsledek nebezpečný, a proto je třeba obezřetnosti a moudrosti. Je třeba si uvědomit, že zaujmout stejný osvícený pohled není lehké. A bohužel to nejde občas ani křesťanům ani muslimům“.⁴⁴

Snaha o diskriminační rozhodnutí se nevyhnula ani České republice, přestože je státem založeným na demokratických hodnotách a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii ani na náboženská vyznání. Je zřejmé, že ČR musí akceptovat a tolerovat náboženský pluralismus, to znamená, především nesmí diskriminovat či naopak bezdůvodně zvýhodňovat některý z náboženských směrů. Z toho vyplývá, že stát musí být oddělen od konkrétních náboženských vyznání. Také to, že církve a náboženské společnosti mají právo spravovat své záležitosti, a ustanovovat své orgány v záležitosti duchovní, řeholní i jiné církevní instituce nezávislé na státních orgánech. Církve tedy mají právo spravovat své záležitosti. Pokud to není v rozporu s bezpečností, pořádkem, mravností nebo svobody druhých.⁴⁵

Podle prohlášení tiskového střediska biskupské konference a sekretariátu Ekumenické rady církví a náboženských organizací v ČR je však nově předložený zákon o svobodě náboženského vyznání a postavení církví diskriminační. Tento zákon předložilo poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, Ministerstvo kultury ČR. Tento zákon omezuje svobody dané církvím roku 1991 a nebyl se zástupci církví před předložením do Parlamentu projednán.

Tento nový zákon se podobá zákonům totálního režimu a zasahuje do práv církví rozhodovat o svých vnitřních záležitostech. Tím staví církve do podřízeného postavení. Tímto zákonem by se nad církví stanovil registrující orgán, který by mohl jakékoliv rozhodnutí církve změnit, ovlivnit nebo dokonce blokovat. Dokonce by mohl zasahovat do finanční správy církví. Přesto byl tento zákon přijat Poslaneckou sněmovnou k projednání. Proto církve upozorňují, že již jeho znění je diskriminační

⁴³ Dostupné <<http://www.ktne.com/2009/12svycarsko-pro-same-minarety-neni-videt.html>>

⁴⁴ Dostupné <<http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/zprava/666794>>

⁴⁵ JAGER, P., *Církve a náboženství v ČR a jejich právní postavení*. 1. vyd. CDK, 2006. s. 105

a v rozporu s Ústavou základních lidských práv a svobod. Lze jej bez nadsázky označit za šikanu ze strany státu.⁴⁶

Náboženství v Evropě se tedy potýká s mnohými problémy, ale i politika celé Evropy i Evropské Unie se snaží postavit mosty mezi křesťanskou a nekřesťanskou morálkou a nalézt to, co křesťany a nekřesťany spojuje. To je ve společenském a světonázorovém pluralismu velmi důležité. I když tyto modely mají také své problémy, kyne v takových postojích naděje. Tolerance, ochota k dialogu a umění argumentovat jsou uznávanými pravidly hry pro lidské soužití na všech světonázorových úrovních. K takovému soužití by se neměly církve bát pozvednout svůj hlas, stejně jako to udělal svým postojem Vatikán. Neboť „zásada uznat bližního svého jako sobě rovného“ je zakotvena už v Ježíšově zlatém pravidle a v biblickém přikázání lásky k bližnímu. I když v průběhu moderních diskuzí o důstojnosti a právech člověka získává tato norma dalekosáhlejší a obecnější význam. Sebeurčení každého člena lidské rodiny je brána do budoucnosti.

Papež Jan Pavel II. napsal v dopise rodinám v r. 1994 *„všechna lidská práva jsou křehká a neúčinná, jestliže v jejich základu chybí imperativ cti. Jinými slovy – jestliže schází uznání člověka z toho prostého důvodu, že je člověk, tento člověk. Sama práva nestačí, všechna lidská práva jsou.“*⁴⁷

Právě právo druhého člověka je výzva pro politiky a státní činitele, kteří tvoří a vykládají zákony. Naše země je křehká a ohrožená, uvědomují si potřebu spojení lidstva, náboženství a politiky v jeden celek. Evropská Unie se snaží nalézt v Evropě takovou cestu propojení zákonů a náboženství. Takový přístup dává naději, aby se svět vyhnul náboženským střetům a s nimi střetům spojených civilizací.

Slovy papeže Benedikta XVI. ze dne 7. 3. 2010 „Bůh se projevuje různými způsoby v životě každého z nás. Abychom však mohli rozpoznat jeho přítomnost, je nezbytné přistupovat k Němu s hlubokou úctou. Jinak se staneme neschopnými vstoupit do společnosti s ním.“⁴⁸

Celá křesťanská církev ukazuje nejen Evropě, ale i světu, že má skutečně na mysli dobro svého bližního, nesnaží se ho ovládnout, ale být solidární s druhými

⁴⁶ Dostupné <http://ekunemickarada.cz/index.php>>

⁴⁷ ŠANKR, J., *Obtíže a šance církve v dnešním světě*. 1. vyd. Karmelitské nakladatelství, 2006. s. 53

⁴⁸ *Katolický týdeník*. 11. list českých a moravských diecézí 9-11.3.2010, 4 neděle poutní

a slabými. Zároveň je to církev, která dokáže respektovat protivníka a snaží se najít východiska v nenásilí a milosrdenství a pokoji. Právě proto, že si uvědomuje vlastní nedostatky a historické omyly, nastoupilo novou cestu křesťanství v Evropě.⁴⁹

6.3 PŘÍNOS PAPEŽE JANA PAVLA II.

Přestože bylo v dějinách více orientováno na hřích, nyní se více zabývá člověkem a úctou k druhému. Jak napsal Jan Pavel II.

Také hledá více spojitostí v důležitých otázkách jakými jsou co spojuje křesťany s nekřesťany a uvědomuje si důležitost těchto otázek i v budoucím společenském i světovém pluralismu. Staví mosty mezi křesťanskou a nekřesťanskou morálkou. A propaguje Ježíšovo přikázání uznat bližního svého jako sobě rovného.⁵⁰

Úcta k druhému je právě mostem k morálce společností jak z politického tak náboženského hlediska a pomáhá překonávat krize, které se mohou v soužití více názorových skupin vyskytnout. Dává šanci pro lidská soužití na všech světonázorových úrovních.⁵¹

Takovéto hodnoty nesl celým svým životem Jan Pavel II. nar. 18.5.1920-2.4.2005. Působil na nejvyšším místě katolické církve 26 let. V té době se zasloužil doslova o renesanci křesťanské víry na celém světě. Zcela změnil pohled na papežský úřad. Sám prožil zkušenosti s důsledky fašistické okupace i komunistické diktatury a proto dobře rozuměl bolesti světa. Svůj úřad přijímal s pokorou jako absolutní službu Bohu. Tento doktor teologie a filozofie s nesmírným jazykovým nadáním, znal plyně více než deset jazyků, vstoupil do srdcí milionů lidí. Vykonal mnoho poutí a skutků, který před ním žádný papež nevykonal. Přinášel autoritu svého úřadu, víru, vřelost a lidskost své osobnosti ve světě poznamenaném totalitními režimy, diktaturní studenou válkou a náboženskou netolerancí. Stal se symbolem lásky a naděje pro trpící a pro diktátory postrachem.

Světů zachvácenému krizí přinášel znovu a znovu obohacující podstatu víry a nutnost obnovení svobody, pravdy a lidské důstojnosti. Přestože měl i své kritiky, získal milióny lidí na celém světě svým smyslem pro humor i tím, že i složité otázky

⁴⁹ MÁDR, O., *Slovo o této době*. 1. vyd. České katolické nakladatelství, 1992. s. 277-287

⁵⁰ ŠANKR, J., *Obtíže a šance církve v dnešním světě*. 1. vyd. Karmelitské nakladatelství, 2006. s. 52-53

⁵¹ ŠANKR, J., *Obtíže a šance církve v dnešním světě*. 1. vyd. Karmelitské nakladatelství, 2006. s. 40-49

dokázal vysvětlit jednoduše a s vřelým citem. Probouzel v lidech hodnoty, které sám uznával. Lásku, úctu, toleranci. Jeho světové dny mládeže jsou v historii křesťanství revolučním činem. Stal se duchovním otcem všech, kdo jej chtěli přijmout. Symbolem práva na lidskou důstojnost a svobodu. Byl jednou z příčin morálního pádu komunismu. Za své zásluhy byl nominován na Nobelovu cenu míru.

Papežův pohřeb na krátkou dobu spojil celý svět, obyčejné lidi, hlavy států, přátele s nepřáteli, s křesťany, pravoslavné, židy, muslimy, blízké i vzdálené. Všechny, jejichž životů se dotkl, aby v ojedinelém souznění vzdali čest muži, který nesmazatelným způsobem poznamenal tvář tohoto světa.⁵²

Za svého působení papež Jan Pavel II. dokonce navštívil třikrát naši zem. Poprvé v roce 1990. Podruhé v roce 1995, kdy během své návštěvy v Olomouci svatořečil Jana Sarkandra a Zdislavu z Lemberka. Třetí návštěvu v česku vykonal v roce 1997. Návštěva papeže byla v té době pro Čechy významnou politickou i náboženskou událostí.

7 KŘESŤANSTVÍ V DNEŠNÍ EVROPĚ

V Evropě po staletí dominují různé pravdy křesťanství. Je tedy s dějinami bytostně spojena. Dne 27. září 2009 se konalo v České republice setkání papeže Benedikta XVI. s představiteli Ekumenické rady církví. Ve svém proslovu se zabýval skutečností, že „*pokud Evropa naslouchá dějinám křesťanství, naslouchá vlastně svým vlastním dějinám*“. Zmínil se o tom, že křesťanství je jen ideologie, ale vrhá nové světlo na lidskou osobu. Jak dále řekl, návštěvu do České republiky podnikl jako upomínku na pád komunistického režimu v Evropě před dvaceti lety. Tato cesta měla být současně znamením pro celou Evropu, pro náš kontinent, který potřebuje se znovu zamilovat do Krista a nabrat naději pro pravý život. Proto svou cestou podnikl do srdce Evropy jako misi. Protože Čechy a Morava jsou po tisíciletí zemí víry a posvátnosti a Evropa potřebuje najít pevné základy své naděje v Boha a v jednotu, kterou nás učí. Vyjádřil také naději, že liturgické obřady, které se konaly při jeho návštěvě, přispějí k prohloubení víry a oživení katolické angažovanosti národů v Evropě.⁵³

⁵² Dostupné <[⁵³ Dostupné <\[36\]\(http://www.navstevapapeze.cz></p></div><div data-bbox=\)](http://www.farnostpocatky.estranky.cz/clanky/velci-lide/papez-jan-pavel-ii_></p></div><div data-bbox=)

Hodnoty, které křesťanství nese, lásku k bližnímu, moudrosti, statečnost a spravedlivost jsou hodnoty, které mohou sdílet i nekřesťané, neboť jde o hodnoty uznávané jako obecně humanistické a láska je základním kamenem křesťanství a vystupuje v Ježíšově poselství.⁵⁴

Přestože je Evropa jakousi kolébkou křesťanství, je v ní toto náboženství dnes na ústupu. Získává své stoupence v Africe, Jižní Americe i v některých částech Asie. Křesťanství přesahuje rámec Evropy a postupně se šíří a zahrnuje věřící z různých vrstev a tradic. Ke křesťanství však patří nejenom služba Bohu, ale i služba k lidem. Práce v oblasti zdravotnictví, vzdělávání a potřebným, jsou, byly, vždy samozřejmou součástí křesťanské aktivity a do světa se tato pomoc šíří pomocí misí. Křesťanská společnost například dodala do Jižní Indie vrtnou soupravu na získávání životadárné vody. Pomáhají při různých živelných katastrofách a podobně. Svým postojem přinášejí poselství o cestě ke změně jak jedince, tak společnosti. Přináší důvod k životu na tomto světě, ale i naději na život posmrtný.⁵⁵

V Evropě se křesťanství stáhlo hlavně vlivem politiky a po pádu komunistického režimu i nástupem jiných náboženství i vlivem pronikajícího islámu do Evropy. V době totalitního režimu zase byl spíše propagován ateismus a hlavní váha se dávala na pokrok a pouze rozum s vytěsněním víry. V zemích Evropy se křesťanství ukazovalo jako zbytečné a přežití. Také jako náboženství, v jehož jménu bylo učiněno příliš mnoho negativního. Přesto se nepodařilo křesťanskou víru zničit. Postupem času se ukázalo, že příliš negativních věcí se stalo i v rámci „rozumu a pokroku“. Lidé, kteří stále více využívají pokroku, jsou zapojováni do finančního a hospodářského systému, náhle pocítují, že je to naplňuje duchovně. Stále více vnímají, že dochází ke ztrátě morálky a spravedlnosti. Přestože je na světě větší hospodářský systém, vnímají, že těmito systémy je mnohem více lidí zneužíváno a znevýhodněno. Proto se lidé vracejí k víře jako k naději. Přejí si větší kontrolu nad technologií a více humanizace, kterou právě víra může přinést. Stále více lidí si uvědomuje, že země je stále méně vidět. Stále jsou lidé zavaleni předsudky co se týká víry a jejich dogmat, které není lehké překonat. Často je k víře nepřivedou jen argumenty církve, ale často ti, kteří jsou samy křesťané a svými životy ukazují slova Ježíše v denním životě i v praxi. Právě díky takovým lidem se slovo Ježíše nese jako zlatá nit, která tká osnovu křesťanských dějin. K těmto lidem patří papež Jan Pavel II, generální tajemník OSN Dag Hammarskold, papež Jan XXIII.,

⁵⁴ ŠANKR, J., *Obtíže a šance církve v dnešním světě*. 1. vyd. Karmelitské nakladatelství, 2006.s. 47-50

⁵⁵ LANGLEYOVÁ, M., BUTTERWORTH, J., ALLAN, J., *Výry a vyznání*. 1. vyd. Slovart, 1993. s. 58

patriarcha Athenagoras, Albert Schweitzer, arcibiskup Neoder Camara, arcibiskup Reskond Tutu, matka Tereza, abbé Pierre a mnozí další, kteří svými životy plní odkaz Krista.⁵⁶

7.1 AKTUÁLNÍ VÝZVY KŘESŤANSTVÍ V EVROPĚ

Největší výzvou křesťanství je tolerance a spolupráce s ostatními náboženstvími přes různé názorové hranice. Také dialog s různými proudy křesťanského učení mezi sebou. Také řešení světového klimatu. Z podnětu předsedy Evropské Komise I.M. Barrosa, se dne 5.5.2008 uskutečnilo setkání představitelů EU s čelními představiteli křesťanství, judaismu a islámu. Toto setkání se soustředilo právě na tyto dvě velké výzvy, kterým EU čelí. Změna klimatu a usmíření jsou zároveň výzvami pro celou Evropu a celou zemi. Předseda Evropské Rady Jarek Jansa zdůraznil, že životní prostředí není jen přirozeným, nýbrž i svatým místem.

Pospolitost a loajalita člověka s přírodou je základem všech tří náboženství a je také jedním důvodem dialogu mezi nimi.

Protože rok 2008 byl Evropským rokem mezikulturního dialogu, zaměřila se druhá řešená výzva na „smíření mezi náboženstvími“. Protože je to jediné, naděje na řešení všech pro lidstvo důležitých úkolů. Pro naději do budoucnosti je velkou výzvou vyřešení:

1. hrozba terorismu
2. islamizace a střed kultur
3. budoucnost náboženství

Všichni účastníci ukazují ochotu k dialogu mezi sebou i evropskými orgány a ochotu rozvíjet tento důležitý dialog i v budoucnosti.

⁵⁶ KUNG, H., *Po stopách světových náboženství. 1. vyd* studium pro demokracie a kultury, 2006. s. 221-225

7.2 HROZBA ISLÁMU

Jedna z velkých výzev v Evropě je hrozba islamizace a střed kultur. Tak jako křesťanství před II. koncilem, se nyní otevírá problém náboženství a společnosti před muslimy. Zůstane islám konzervativní silou? Nebo se stane silou pokrokovou a osvobozující? Jak velká je ochota jeho vůdců ke změnám s ohledem na 21. století? Bude navzdory úžasné technologické modernizace i nadále ovládnán středověkým pojetím společnosti? Z politického hlediska je to důležitá otázka. Zvítězí možnost dialogu? V této době, kdy se islám šíří Evropou a věřících katolíků je jen o málo víc, je to velice aktuální. Například ve Francii je čtyři miliony muslimů, v Německu, Velké Británii počet věřících, kteří uznávají islám, stoupá. Stoupá také napětí mezi oběma skupinami. Muslimové se cítí ohroženi revolucemi v Iránu, Sudánu, Afgánistánu a především teroristickými akcemi. Muslimové jsou ohroženi společenským omezením v Evropě, nezaměstnaností, hrozbou vyhoštění, jednostrannou politikou a vojenskými zásahy v muslimských zemích.⁵⁷

Do podvědomí muslimského světa se stále více dostávají teroristické akce, výzvy Džihádu a to vyvolává nepřátelství na obou stranách. Stejně jako mnoho muslimů ví, že Džihád neznamena v překladu „svatá válka“, ale „námaha a úsilí“. Morální nasazení pro Boha v boji s vlastní nedokonalostí. Tak také mnoho muslimů právě toto slovo chápe jako povinnost bojovat proti nevěřícím nepřítelům.⁵⁸ Právě takovýto výklad Koránu a slova Džihád je vlastní teroristickým skupinám. Díky nim a Usámu bin Ládínovi se dostává islám do podvědomí jako náboženství nejvíce nebezpečné a kruté. Je to však zkreslená představa, i když se do teroristických řad hlásí stále více mladých lidí a jsou ochotni obětovat vlastní život ve „svaté válce“. Není to náboženská válka. To, co vede Usáma bin Ládina, není islámský stát, ale bezbřehá anarchie ačkoliv bývá často mylně označována za islámského fundamentalistu. Slova z Koránu v jeho podání nejsou ukazatelem cesty, ale citace jsou vytrhávány ze souvislostí tak, aby vyprovokovaly krvavé činy, totální válku bez konce, nenávist a krveprolití. Kompromis neuznává, sám se připodobňuje k prorokům. Mladé nástupce terorismu připodobňuje k prorokovým pomocníkům, jejichž největší láska k Aláhu se projeví v tom, kolik nevěřících dokáží zabít a zda v zájmu víry dokáží zemřít. Vysílá je k boji především

⁵⁷ LAWRENCE, B., *O Koránu.*, 1.vyd. Pavel Dobrovský-Beta, 2006. s. 193-198

⁵⁸ LAWRENCE, B., *O Koránu.*, 1.vyd. Pavel Dobrovský-Beta, 2006. s. 201-205

proti USA a Izraeli, ale i proti Saúdské Arábii, která je jeho původní vlastí, která, ale podle jeho slov zradila islám.⁵⁹

V roce 1996 vyzval Usáma bin Ládín muslimy k válce proti „nevěřícím“ i z řad muslimů. Dokonce i vládnoucí dynastie Saúdů se stala jeho úhlavním nepřítelem. Ládín o sobě říká, že je muslim, ale v Koránu našel jen výzvu k zabíjení. Je zodpovědný za smrt tisíce lidí a teroristické akce proti celé Evropě i celém Světě. Svatou válku vyhlásil i USA 11. září 2001. Po té provedly USA invazi do Afghánistánu s cílem svrhnout Taliban. Usáma bin Ládín se skrývá v jeskyních Afghánistánu a má vazby na Jemen. Nedaří se ho zatknout. Největší nebezpečí je v tom, že v jeho stopách jde čím dál více mladých lidí.⁶⁰

Ale po teroristických akcích se postoj Evropy vůči Arabům a muslimům radikálně změnil. Došlo k posunu od tolerance k nesnášenlivosti. Je však třeba si uvědomit, že nebezpečím není islám, ale terorismus a islámismus. Na terorismus a islámismus je nutno zaměřit se nejvíce. Dnes tvoří muslimové většinu imigrantů ve většině evropských zemí. Díky imigraci a počtu narozených dětí se do r. 2025 muslimská populace v zemích EU zdvojnásobuje. Problém je v tom, že tito lidé sice žijí v Evropě formálně, ale ne kulturně a sociálně. Otázka, zda z takovýchto přistěhovalých muslimských rodin může povstat islámský teror, byla zodpovězena. Neboť děti narozené na Západě a plně obeznámené se západní kulturou, byly také vtaženy do teroristických útoků. Například útoky na New York, Washington, Madrid podnikli občané blízkovýchodních zemí, byli však se životem na Západě spjati.

Tomáš Plojhar – náměstek zahraničních věcí:

„Téma islámu v Evropě je klíčovým tématem pro bezpečnost Evropy, rozšiřování Evropské Unie i samotnou podobu Evropské Unie. Nepovažuji za přímou hrozbu pro Evropu islám jako takový a jednoznačně podporuji další rozšiřování EU. Za hrozbu pro Západ považuji radikální islám, respektive totalitní ideologii islamismu, jejichž hlavním nepřítelem je lidská svoboda. Pro nás v Evropě je třeba si uvědomit, že dnešním ideologům radikálního islamistu nejde již o změny blízkovýchodních režimů, o převzetí moci v zemích jejich původu, ale o přímý střed se samotným Západem.“⁶¹

⁵⁹ FLATCHER, R., *Kříž a půlměsíc. 1. vyd.*, Mladá fronta, 2004. s. 100-115

⁶⁰ LAWRENCE, B., *O Koránu.*, 1.vyd. Pavel Dobrovský-Beta, 2006. s. 193-205

⁶¹ Dostupné <<http://cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=727>>

Útoky v Londýně podnikli lidé již narozeni na Západě. Sebevražedného útoku na americké vojáky v Iráku se nedávno dopustila rodilá Belgičanka, která k islámu konvertovala teprve před pár lety. Problém Evropy tedy je právě ona islámská radikalizace. Univerzální islamismus, stoupanci Talibanu, saúdskoarabský wahhábisté nebo následovníci bin Ládina se k tradiční islámské kultuře staví vyloženě nepřátelsky. Neobracejí se na společnost se vztahem ke kultuře, ale na jednotlivce, kteří mají pochybnosti o své víře nebo identitě. Obracejí se na muslimy, kteří se nemohou identifikovat s národním podvědomím. Mají při své ideologii u takovýchto lidí úspěch, ať se jedná o vzdělané nebo nevzdělané osoby. Tyto je poté nechají zmanipulovat k účelům skupiny.

Hrozbou pro Evropu není tedy přímo islám, ale radikální, utopická, totalitní ideologie islamismu či neofundamentalismu. Před takovou hrozbou, která nemá mít oporu ve vládě ani náboženství proti terorismu, nás může ochránit jen dlouhodobá politika, mezinárodní dialogy a spolupráce, jejímž cílem mimo jiné je vymícení terorismu. Nikoliv netolerance k jiné víře a náboženství. Ačkoliv to jistě není lehký ani krátkodobý úkol, věřím, že postupně dokáží lidé najít způsob obrany proti takovému totalitnímu, manipulačnímu a krutému systému. Naděje je v tom, že se stále více dialogů vede k řešení těchto důležitých problémů.

8 SPOLEČNÉ KOŘENY JUDAISMU, KŘESŤANSTVÍ, ISLÁMU A MOŽNÝ DIALOG

Přes obtíže a protiklady, konfrontace, které mezi těmito náboženstvími někdy vznikají, je pro dialog důležité to, co je spojuje. V tomto případě jsou to náboženství, která mají společné kořeny i společné proroky.

1. *Všechna tři náboženství jsou náboženství víry. Spojuje je víra v jednoho Boha.*
2. *Všechna se utvářela na pozadí dějin. Zajímají je dějiny od božího stvoření až po završení při možném konci světa, nebo konci lidského života.*
3. *Všechna tři byla utvářena velkými proroky. V historickém smyslu tedy nejsou mystickými, ale prorockými náboženstvími.*
4. *Všechna tři mají zaznamenána svá proroctví ve svatých spisech. Jsou to náboženské knihy.*
5. *Všechna mají společný základní étos: velká přikázání lidskosti, která jsou vnímána jako vyjádření Boží vůle.⁶²*

8.1 SPOLEČNÍ PROROCI

Abraham

Abraham je velkým prorokem, uznávanou osobností všech tří náboženství, která se také podle něho nazývají náboženství Abraháмова. Mají společné chápání Boha, ve všech je na něm člověk závislý, ale zároveň je také zodpovědný za své činy. Hrob v Nebrknu dodnes navštěvují poutníci židovští, křesťanští, muslimští.

Mojžíš

Mojžíš byl chápán jako Boží vyslanec. Židé ho nazývali „rabi Mojžíš“. Křesťané ho vnímali jako předobraz Krista a islám jako předobraz Mohameda. Mojžíš uzavřel smlouvu s Bohem na hoře Sinaj. Tato smlouva je dodnes chápána jako výjimečná, nezrušitelná a oboustranně závazná. Klene se nad celým lidstvem a Zemí. Stejně jako smlouva s Noem a Abrahámem odpovídá plně étosu lidstva bez ohledu na náboženství.

⁶² KUNG, H., *Po stopách světových náboženství. 1. vyd* studium pro demokracie a kultury, 2006 s. 227

Odpovídá étosu úcty k životu pro všechny lidi. Stejně jako první člověk Adam nebyl křesťan, žid, ani muslim, ale zkrátka člověk. V této smlouvě je desatero, které převzali nejen židé a křesťané, ale paralely k němu jsou i v Koránu.⁶³ Význam proroka Mojžíše a jeho smlouvy pro lidstvo bylo potvrzeno i v roce 1978, kdy se na posvátném místě hory Sinaj setkal egyptský prezident Sadat s izraelským premiérem Betonem a oba se společně modlili za mír ve světě.⁶⁴

David

Prorok David je společně vnímán jako předchůdce Mesiáše.

Ježíš

Mesiáš, od kterého se odvíjí „naše doba“ Ježíš Nazaretský, syn Boha a člověka. Spasitel lidí. Židé ho nazývají Jehova „Bůh je spása, také Kristus Mesiáš“. V křesťanské víře je to spasitel, který svou mučednickou smrtí osvobodil lidi od hříchu a poté vstal z mrtvých. V islámu je uznáván jako prorok, který se narodil Marii, ale nezemřel, místo něho zemřel někdo jiný a jeho povolal Bůh k sobě. Podle Koránu je Ježíš předchůdce Mohameda.

Nejen v prorocích je shoda, která dává těmto náboženstvím společné kořeny. Také svaté knihy mají společné shody. V Bibli i Koránu se střídají líčení, chvaloslužby, příkázání i vyznání víry. A právě tyto významné osobnosti a významné texty mohou být tím, co pomůže k pochopení a k mezináboženským dialogům, mezi věřícími i představiteli církví.

8.2 DIALOG NÁBOŽENSTVÍ

Mezináboženský dialog je definován jako vyhledávání a organizování kontaktů mezi věřícími různých náboženských příslušností s cílem zasazovat se společně o spravedlnost a mír neboť dialogem se otvírají perspektivy plodné spolupráce.

Tři velká mezinárodní setkání s cílem dialogu se konala ve světě (Libanon, Švýcarsko, Japonsko) už v roce 1970. Ve stejném období byly založeny organizace pro mezinárodní dialog, mezináboženské komise Ekumenické rady církví, Mezinárodní

⁶³ KUNG, H., *Po stopách světových náboženství. 1. vyd* studium pro demokracie a kultury, 2006. s. 188-200

⁶⁴ LANGLEYOVÁ, M., BUTTERWORTH, J., ALLAN, J., *Výry a vyznání. 1. vyd.* Slovárt, 199. s. 50

židovský výbor, Světová konference církví za mír a otevřena střediska pro studium dějin teologie církví.⁶⁵

Představitelé církví si uvědomují, že bez míru mezi náboženstvími, by nebyl možný ani mír mezi národy. Bez míru by nebylo možné, aby přežilo lidstvo ani země. Proto se dialogy snaží najít cestu, která by spojovala náboženství v míru a klenula se nad nimi jako duha naděje. Proto se dialogy neustále vedou. Mimo jiné například setkání Mezinárodního židovského výboru pro mezináboženské rozhovory se zástupci Vatikánu v Římě 18.3.2010. Delegaci přijali místopředseda a sekretář Výboru Svatého Stola pro náboženské vztahy s židovstvím. B. Farrell a otec Norbert Hofmann. Také kardinál P. Turkson a předseda Papežské rady *Lustitia et Pat.* Jednoznačně to bylo potvrzení snahy katolické církve a židovského národa o dialog ve věci ekologie a zároveň odsouzení antisemitismu a antijudaismu. Dne 1.3.2010 se v Káhiře konalo další kolo rozhovorů křesťansko-islámského dialogu. Obě strany se shodly, že budou uznávat a ctít důstojnost každé lidské osoby, bez ohledu na její etnický původ či náboženskou příslušnost. V čele delegace stál kardinál Jean Louis Tauran.

Dialog islámu - judaismu - křesťanství

Důležitá diskuze EU se konala dne 11.5.2009, kde se v ústředí Evropské komise sešli představitelé všech tří největších náboženství. Od roku 2005 to bylo již páté neformální setkání. Představitelé se zaměřili především na úkoly, se kterými se v evropské a globální úrovni potýkáme. Jedná se především o ekonomiku a finanční krizi a etický rozměr evropské a globální správy hospodářských záležitostí.

Účastníci setkání podpořili EU v úsilí o koordinaci, podporu a řízení akcí, které slouží k oživení ekonomiky a posilují finanční regulaci. Tím působí na zaměstnanost v Evropě a na celém světě. Rovněž zdůraznili nutnost, aby sociální spravedlnost zůstala v popředí tvorby politik a připomněli, že v období, kdy nezaměstnanost a chudoba narůstají do znepokojujících rozměrů, je třeba, aby všechny společnosti spolupracovaly na rozvoji a konkrétních opatření, která omezí dopad krize na občany.

Jak prohlásil předseda Evropského parlamentu Hans-Gert Pöttering: „*Právě v takovém období, které je pro občany EU hospodářsky velmi náročné, je třeba si uvědomit, že jsme společnost založená na hodnotách, jejichž základní princip je solidarita. Společná řešení, která hledáme, musí stavět na lidské důstojnosti a musí*

⁶⁵ REEBER, M., *Velká světová náboženství.1.* vyd. levné knihy, 2006. s. 28-48

zajistit, že bude postaráno o všechny složky společnosti. Role náboženství a církví je v tomto směru klíčová.“⁶⁶

Solidarita je sociální podstatou náboženství. Stejně jako dialog mezi různými vírami, vede lidstvo ke globálnímu étosu nenásilí a odráží se v základní funkci, kterou náboženství ve společnosti hraje. Náboženství výraznou měrou přispívalo a stále přispívá k vytváření, posilování a obnovování i udržování sociální solidarity. Neexistuje společnost, která by v různém časovém období nepotřebovala obnovovat a upevňovat své kolektivní představy a city, jež posilují její jednotu. Tohoto duchovního upevnění lze dosáhnout pouze prostřednictvím shromáždění, na kterých se jedinci znovu přesvědčují o svých společných cílech, o cílech společných jak všech jednotlivců, tak i celému společenství. Z tohoto důvodu nelze předpokládat všeobecný zánik náboženství. Moderní společnost si ale vytváří specifickou formu náboženství. Dnešní podoba společnosti je založena na víře v pokrok, na svobodném bádání, kultu člověka a svobodě vyznání víry. To jsou věci, které jsou v této době nedotknutelné a tedy svým způsobem posvátné.⁶⁷

Jak řekl papež Benedikt XVI. v promluvě k papežské radě pro jednotu křesťanů. Solidarita a dialog je důležitý i pro sjednocení křesťanů. Promluvu zakončil slovy:

„Drazí bratři a sestry, v mnoha oblastech se ekumenická situace změnila a mění. To nás vede k úsilí o upřímnou konfrontaci. Objevují se nové skupiny a komunity a někdy dochází i k napětí mezi křesťanskými komunitami, proto je i mezi nimi důležitý dialog.“⁶⁸

Dialogem se dá zabránit nespravedlnosti. Tématem papežova poselství je spravedlnost a však nejen ta, která se dá zjistit právně. Člověk potřebuje k životu v plnosti lásku. Papež se ptá: *„Odkud přichází nespravedlnost. Představa, že stačí poukazovat na vnější příčiny a odstranit je, je mylná. Její původ je v srdci člověka, který je v pokušení uzavřít se do sebe, stavět se nad druhé a proti nim. Egoismus je důsledek prvotního hříchu, který důvěru v lásku nahrazuje podezíravostí a spoléháním na sebe. Je třeba si uvědomit, že potřebujeme objevit druhé a Boha, že potřebujeme dojít do*

⁶⁶ Dostupné <<<http://cs.christiantoday.com>>>

⁶⁷ LUŽNÝ, D., *Náboženství a moderní společnost. 1.*, vyd. Ústav religionistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, 1999. s. 41-42

⁶⁸ Dostupné <<http://www.navstevapapeze.cz>>

niterního poznání Krista, neboť naše doba potřebuje naléhavě svědectví skutečné lásky. Pokud dokážeme svá srdce otevřít, najdeme cestu k druhému člověku i jeho víře.“⁶⁹

⁶⁹ Dostupné <<http://tisk.cirkev.cz/z-domova/nespravedlnost-ma-puvod-v-srdci-cloveka.html>>

ZÁVĚR

Bakalářská práce podává celkový náhled na historii tří největších náboženství, jejich společné prvky a provázanost dvou odlišných směrů jakými jsou náboženství a politika. Ukazuje, že tyto dva směry nelze od sebe oddělovat v rámci řešení světových a evropských problémů. Čím více se geografický, politický, duchovní a kulturní obzor rozšiřuje, tím více lidstvo vnímá potřebu spolupráce náboženských a politických představitelů.

V bakalářské práci je poukázáno na množství konfliktního potenciálu, který může být zneužit. Rasová, náboženská, kulturní nesnášenlivost, mezinárodní zločin, terorismus. To vše by mohlo vyústit do mezinárodních střetů, které by ve svém důsledku mohly ohrozit celou planetu Zemi.

Snažím se vyzdvihnout spojující prvky, kterými jsou tolerance, nenásilí, solidarita a spravedlnost. Především dobrá vůle a konstruktivní dialogy jsou velkým přínosem v globálním měřítku. V nich je naděje, která může zbránit mezinárodnímu střetu kultur a náboženství. Dialog je důležitá cesta, na které lze nalézt globální odpovědi na vyřešení nejdůležitějších problémů lidstva a Země, které povedou jak k ochraně přírody, tak k celosvětovému míru.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ALBERTOVÁ, CH., SAURET, M. *Psychoanalýza. 1. vyd. KMa, 2007. 65 s. ISBN-978-80-7309 -500 -0*

Bible svatá., KMa Brno, 2004. 954 s. ISBN-80-7309-138-0

FLATCER, R., *Kříž a půlměsíc. 1. vyd. ,Mladá fronta, 2004. 144 s. ISBN-80-204-1145-3*

GENTILE, E., *Politická náboženství. 1. vyd. CDK, 2008. 223 s. ISBN-978-80-7325-153-6*

HANUS, J., VYBÍRAL, J., *Náboženství v globální občanské společnosti. 1. vyd. CDK, 2008, 182 s. ISBN 978-80- 7325-140-6*

JAGER, P., *Círky a náboženství v ČR a jejich právní postavení. 1. vyd. CDK, 2006, 239 s. ISBN- 80-7325-0992-6*

Katolický týdeník. 11. list českých a moravských diecézí 9-11.3.2010 , 4 neděle poutí

Katolický týdeník, roč. XXI, Perspektiva 6. KŘESŤANSTVÍ, SVĚT, KULTURA
vydáno 15.3.2010

KUNG, H., *Po stopách světových náboženství. 1. vyd studium pro demokracie a kultury, 2006.306 s. ISBN-80-7325-059-4*

LANGLEYOVÁ, M., BUTTERWORTH, J., ALLAN, J., *Výry a vyznání. 1. vyd. Slovart, 1993. 199 s. ISBN – 80-71-011-1*

LAWRENCE, B., *O Koránu. , 1.vyd. Pavel Dobrovský-Beta, 2006. 232 s. ISBN-978_80-7306-316-0*

LUŽNÝ, D., *Náboženství a moderní společnost. 1., vyd. Ústav religionistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, 1999. 183 s. ISBN-80-210-2224-8*

MÁDR, O., *Slovo o této době. 1. vyd. České katolické nakladatelství, 1992. 319 s. ISBN-80-7113-063*

MICHAEL , J.,TIMBERSOVÁ, S., MURPHY, M., *Bůh a vyvíjející vesmír. 1. vyd. Beta-Dobrovský, 2006. 239 s. ISBN 80-7306-251-8*

Náboženství a veřejná moc v zemích Evropské Unie- Religion and public authority in European Union Countries. 1. vyd. Ministerstvo kultury České republiky, Praha, 2008. 233 s.

OPATRNY, A., *Cesty pastorače v pluralitní společnosti. 1. vyd., Karmelitánské nakladatelství 2006. 231 s. ISBN-80-7192-930-1*

PEJŘIMOVSKÝ, J., *Náboženství původ zkoumání – srovnávání*. 1. vyd, Olomouc, 1998. 198 s.

PORTER, J., *Ztracená Bible*, 1. vyd, TRI Bratislava, 2005, 256 s. ISBN- 80968705-8-0

REEBER, M., *Velká světová náboženství. I. vyd. levné knihy*, 2006. 66 s. ISBN-80-7309-355-31

ROSANVALLON, P., COHEN, E., LÉGER, D., MEDDEB, A., BRUCKNER, P., HASSNER, P., *Národ náboženství v době globalizace- Nations et religions a l heure de l mondialisation*. 1. vyd. Univerzita Karlova, Praha, 2008. 192 s. ISBN-978-80-246-1516-5

ROUSSET, B., CHMELA, CH., RASTTER, N., *Klíč k náboženství*. 1. vyd. Albatros, Praha., 2006, 158 s. ISBN-80-00-016-79-6

ŠANKR, J., *Obtíže a šance církve v dnešním světě*. 1. vyd. Karmelitské nakladatelství, 2006, 86 s. ISBN- 80-7192898-4

VERGELY, B., *Filosofové středověku a renesance*. 1.vyd. KMa, 2008. 65 s. ISBN-978-80-7309-649-6

SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ

<<http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/odkazy/data-registrace-cirkvi-a-nabozenskyh-spolecnosti-9-svazu-cirkvi-a-nabozenskyh-spolecnosti-11263/>>

<<http://zakony-online.cz>>

<<http://www.navstevapapeze.cz/program>>

<http://brno.idnes.cz/brno-zpravy.asp?C=A080527_125744_brno_atk>

<<http://www.organizace.eu/EU/organy-eu>>

<<http://www.ktne.com/2009/12svycarsko-pro-same-minarety-neni-videt.html>>

<<http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/zprava/666794>>

<http://www.farnostpocatky.estranky.cz/clanky/velci-lide/papez-jan-pavel-ii_>

<<http://www.navstevapapeze.cz>>

<<http://cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=727>>

<<http://www.navstevapapeze.cz>>

<<http://tisk.cirkev.cz/z-domova/nespravedlnost-ma-puvod-v-srdci-cloveka.html>>

<<http://ekumenickarada.cz/index.php>>

<<http://cs.christiantoday.com>>

ABSTRAKT

HOLÁ, Z. *Náboženství a současná evropská společnost : bakalářská práce.*
České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 51 s.
Vedoucí bakalářské práce Mgr. Rudolf Svoboda, Th.D.

Klíčová slova: náboženství, dějiny náboženství, náboženská hnutí, statistika náboženství, papež Jan Pavel II., křesťanství, islám, judaismus, společní proroci, dialog náboženství.

V této bakalářské práci poukazuji na prvky, které uklidňují spory, vznikající často pouze na základě nedorozumění. Zaměřila jsem se především na historické prameny, které spojují náboženství tří hlavních směrů, kterými jsou Judaismus, Křesťanství, Islám.

Také jsem chtěla zdůraznit zodpovědnost politických a církevních představitelů za osud Země a lidstva a na možnou cestu dialogů mezi nimi směrem k porozumění a globálnímu míru.

ABSTRACT

HOLÁ, Z. *Religions and the Current European Society: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies (VŠERS), o. p. s., 2010. 51 pp. Supervisor of the Bachelor Thesis Mgr. Rudolf Svoboda, Th.D.

Key words: religion, history of religions, religious movements, Pope John Paul II., Christianity, Islam, Judaism, common prophets, interreligious dialogue.

In the Bachelor Thesis I draw attention to factors allowing to settle disputes that oftentimes arise from mere misunderstanding. I focused especially on historical resources interconnecting religions of the three main faiths, i.e. Judaism, Christianity, and Islam.

I also concentrated on the responsibility of political and church representatives for the fate of the Earth and mankind and the prospective development of dialogues among them towards understanding and global peace.